RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

advies 74.679/16
van 10 januari 2024

over

een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap ‘tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen’

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

Op 17 oktober 2023 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet ‘tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen’.

Het voorontwerp is door de zestiende kamer onderzocht op 12 december 2023. De kamer was samengesteld uit Pierre LEFRANC, wnd. kamervoorzitter, Toon MOONEN en Tim CORTHAUT, staatsraden, Jan VELAERS en Johan PUT, assessoren, en Wim GEURTS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Benjamin MEEUSEN, adjunct-auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 10 januari 2024.

*

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond[1], alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het voor advies voorgelegde voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap bevat een aantal wijzigingen van het decreet van 15 februari 2019 'betreffende het jeugddelinquentierecht' (hierna: Jeugddelinquentiedecreet). De belangrijkste daarvan zijn de volgende.

Vooreerst wordt het toepassingsgebied van het Jeugddelinquentiedecreet verruimd in functie van de leeftijd van de minderjarige verdachte of delictpleger. Zo kunnen het herstelrechtelijk aanbod en de reacties op grond van het decreet, behoudens enkele uitzonderingen, voortaan worden opgelegd zonder leeftijdsgrens (artikel 4 van het voorontwerp). Daarnaast wordt in de mogelijkheid voorzien om de maatregel of sanctie van gesloten begeleiding, opgelegd aan een minderjarige die de volle leeftijd van drieëntwintig jaar heeft bereikt, of die deze leeftijd bereikt tijdens zijn verblijf in een gemeenschapsinstelling, (verder) uit te voeren in een strafinrichting voor volwassenen. Voor een minderjarige die de volle leeftijd van negentien jaar bereikt tijdens zijn verblijf in een forensische kinder- en jeugdpsychiatrische afdeling van een psychiatrisch ziekenhuis, of die deze leeftijd heeft bereikt op het ogenblik dat de maatregel of sanctie van een dergelijk verblijf wordt opgelegd, geldt dat hij sowieso wordt toevertrouwd aan een psychiatrische inrichting voor volwassenen (artikel 5).

Andere wijzigingen betreffen een verruiming van de mogelijke reacties. Het ontwerp voert de mogelijkheid in om als maatregel of als sanctie een elektronische monitoring, steeds gecombineerd met begeleiding, of een kortverblijf in een afdeling van een gemeenschapsinstelling voor een periode van maximaal veertien dagen op te leggen (artikelen 8, 12 en 23, respectievelijk 18, 1° en 2°, 14 en 25). Er wordt ook een nieuwe regeling ingevoerd voor de terbeschikkingstelling van een minderjarige delictpleger, met inbegrip van de voorwaarden waaronder die kan worden opgelegd, de duur, de sancties waarmee ze kan gepaard gaan, de periodieke evaluatie en het einde ervan (artikel 29).

Voorts wordt een integrale en multidisciplinaire ketenaanpak jeugddelinquentie ingeschreven in het Jeugddelinquentiedecreet. De doelstellingen daarvan worden bepaald en de Vlaamse Regering wordt gemachtigd om de nadere voorwaarden te bepalen voor de opvolging en de inhoudelijke invulling ervan (artikel 32). Er wordt bepaald welke kernpartners de ketenaanpak organiseren en de criteria op basis waarvan die kernpartners een minderjarige bij de coördinator ervan kunnen aanmelden (artikel 33). Binnen de ketenaanpak kan conform artikel 458*ter* van het Strafwetboek een casusoverleg worden georganiseerd om een individueel traject uit te werken. Er

[1] Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder "rechtsgrond" de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

wordt ook bepaald welke actoren en organisaties daaraan kunnen deelnemen (artikel 34). Het voorontwerp bevat een regeling op basis waarvan een vaste afgevaardigde in het casusoverleg informatie kan uitwisselen met de uitgenodigde persoon of de persoon van de uitgenodigde organisatie die rechtstreeks betrokken is bij de minderjarige over wie een casusoverleg wordt georganiseerd (artikel 35). Ook de doelstelling in het kader waarvan de deelnemers aan een casusoverleg informatie kunnen delen, wordt geregeld (artikel 36). Er wordt in de mogelijkheid voorzien om af te wijken van de met het casusoverleg samenhangende geheimhoudingsplicht (artikel 37).

Ten slotte bevat het voorontwerp een regeling van de verwerking van persoonsgegevens door het agentschap Justitie en Handhaving (hierna: het agentschap) (artikelen 39 tot 41) en in het kader van de integrale en multidisciplinaire ketenaanpak jeugddelinquentie (artikel 43).

3. Het aan te nemen decreet treedt in werking op de dag van de bekendmaking ervan, met uitzondering van de artikelen 5 en 29, die in werking treden op de dag van de bekendmaking van een nog te sluiten samenwerkingsakkoord tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Federale Staat (artikel 45).

VOORAFGAANDE OPMERKING

4. Het voorontwerp betreft de maatschappelijke reactie op jeugddelinquentie. Zoals de Raad van State reeds opmerkte in advies 62.779/3 van 18 april 2018 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het Jeugddelinquentiedecreet, houdt die reactie vaak een inperking in van fundamentele rechten en vrijheden, mogelijk met ernstige gevolgen op persoonlijk, relationeel, sociaal en professioneel vlak. Dergelijke regelgeving moet dus aan hoge eisen beantwoorden en een zorgvuldige uitwerking krijgen, des te meer nu het gaat om minderjarigen, weliswaar met inachtneming van de maatschappelijke dimensie en de belangen van slachtoffers.

De decreetgever beschikt over een ruime beoordelingsbevoegdheid bij de uitwerking van een systeem van jeugddelinquentierecht. Die bevoegdheid wordt echter begrensd door de rechtszekerheid, de duidelijkheid, de toegankelijkheid en de interne consistentie van de regelgeving en door het respect voor de grondrechten die relevant zijn voor minderjarigen.

BEVOEGDHEID

5. Krachtens artikel 5, § 1, II, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’ zijn de gemeenschappen, behoudens een aantal uitzonderingen, bevoegd voor “de jeugdbescherming”. Sinds de Zesde Staatshervorming omvat deze bevoegdheid ook het bepalen van de reactiewijzen op als misdrijf omschreven feiten die door minderjarigen zijn gepleegd.

Met betrekking tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap voor de in het voorontwerp opgenomen maatregelen moet niettemin het volgende worden opgemerkt.

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

A. Het opleggen van reacties aan meerderjarige verdachten en delictplegers

6. Het ontworpen artikel 6, § 1, van het Jeugddelinquentiedecreet (artikel 4 van het voorontwerp) maakt het in beginsel mogelijk om het herstelrechtelijk aanbod, het opleggen van reacties en de afhandeling op niveau van het openbaar ministerie niet langer te onderwerpen aan een leeftijdsgrens.

De Raad van State, afdeling Wetgeving, heeft reeds vastgesteld dat het feit dat een door de jeugdrechtbank opgelegde hulp- en bijstandsverlening toepassing vindt ten aanzien van meerderjarigen, op zichzelf geen afbreuk doet aan de vaststelling dat die te situeren kan vallen binnen de jeugdbescherming. Uit de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof heeft de Raad van State afgeleid dat het volstaat dat de feiten of de omstandigheden die aanleiding geven tot het opleggen van de maatregel, tijdens de minderjarigheid van de betrokkene te situeren vallen, om binnen de aangelegenheid van de jeugdbescherming te vallen. Het is die omstandigheid die de bevoegdheid van de jeugdrechtbank en het opleggen van een jeugdbeschermingsmaatregel wettigt.[2]

Daarmee rekening houdend kan worden aangenomen dat de voorgenomen maatregelen behoren tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap.

B. Het toezicht op de naleving van voorwaarden of ambulante reacties

7.1. Het ontworpen artikel 6, § 2, van het Jeugddelinquentiedecreet (artikel 4 van het voorontwerp) bepaalt dat als de minderjarige verdachte of delictpleger de volle leeftijd van drieëntwintig jaar heeft bereikt, de jeugdrechter of jeugdrechtbank de aanwijzing kan geven dat de bevoegde dienst van de gemeenschappen toezicht houdt op de naleving van voorwaarden of ambulante reacties en de minderjarige verdachte of delictpleger daarin begeleiden, of dat het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht instaat voor de controle op het individuele uurrooster en de uitvoering van de individuele voorwaarden in het kader van elektronische monitoring.

Naar luid van artikel 5, § 1, III, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 behoort de organisatie, de werking en de opdrachten van de justitiehuizen en van de bevoegde dienst die de uitwerking en de opvolging van het elektronisch toezicht verzekert tot de bevoegdheid van de gemeenschappen. Niettemin bepaalt de federale overheid de opdrachten die de justitiehuizen of, in voorkomend geval, de andere diensten van de gemeenschappen die deze overnemen, uitoefenen in het kader van de gerechtelijke procedure of de uitvoering van gerechtelijke beslissingen.

7.2. In zoverre de decreetgever bijkomende opdrachten wenst toe te vertrouwen aan de justitiehuizen of de andere diensten van de gemeenschappen die deze overnemen, dient hij een beroep te kunnen doen op de impliciete bevoegdheden (artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980). Er moet dan worden verantwoord dat de ontworpen bepalingen noodzakelijk zijn voor de uitoefening van de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap, dat de betrokken

[2] Adv.RvS 63.510/3 van 15 juni 2018 over een wetsvoorstel ‘houdende voortzetting van hulpverlening aan jongeren bij het bereiken van de meerderjarigheid’, opm. 2.

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

aangelegenheid zich leent tot een gedifferentieerde regeling en dat de weerslag van de ontworpen bepaling op die aangelegenheid slechts marginaal is.

In de memorie van toelichting valt in dat verband het volgende te lezen:

> "Vlaanderen kan in het kader van zijn impliciete bevoegd[hed]en overeenkomstig artikel 10 van de Bijzondere Wet tot Hervorming der instellingen bepalen dat de justitiehuizen ook een opdracht hebben in het kader van jeugddelinquentie. De uitoefening van deze aanvullende impliciete bevoegdheden is noodzakelijk om een leeftijdsadequate opvolging en begeleiding mogelijk te maken. De weerslag ervan op de bevoegdheid van de federale overheid is slechts marginaal en leent zich tot een gedifferentieerde regeling aangezien de federale overheid nog steeds alle andere opdrachten van de justitiehuizen inzake de gerechtelijke procedure of de uitvoering van gerechtelijke beslissingen bepaalt. Deze regeling betreft enkel minderjarige verdachten en delictplegers die tussen de leeftijd van 12 en 18 een jeugddelict hebben gepleegd, maar waarvoor gelet op de leeftijd op het moment van de uitvoering van de reactie een leeftijdsadequate opvolging noodzakelijk wordt geacht door de jeugdrechter of jeugdrechtbank."

Met die verantwoording kan worden ingestemd.

C. De gesloten begeleiding, de terbeschikkingstelling en het verblijf in een psychiatrische inrichting

8.1. Het ontworpen artikel 6, §§ 3 en 4, van het Jeugddelinquentiedecreet (artikel 5 van het voorontwerp) voorziet in de mogelijkheid om de maatregel of sanctie van gesloten begeleiding, opgelegd aan een minderjarige die de volle leeftijd van drieëntwintig jaar heeft bereikt, of die deze leeftijd bereikt tijdens zijn verblijf in een gemeenschapsinstelling, (verder) uit te voeren in een strafinrichting voor volwassenen. Gaat het om de uitvoering van een sanctie, dan draagt de jeugdrechtbank het gerechtelijk dossier over aan de bevoegde strafuitvoeringsrechter of strafuitvoeringsrechtbank conform titel V van de wet van 17 mei 2006 'betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten'.

Er wordt daarnaast een nieuwe regeling ingevoerd voor de terbeschikkingstelling van een minderjarige delictpleger. Wat het einde van die terbeschikkingstelling betreft, bepaalt het ontworpen artikel 37/1, § 4, tweede lid, van het decreet (artikel 29 van het voorontwerp) dat uiterlijk drie maanden voor de minderjarige de leeftijd van vijfentwintig jaar heeft bereikt, of, in voorkomend geval, onmiddellijk na de uitspraak van de jeugdrechtbank "vermeld in paragraaf 1, tweede lid"[3], de jeugdrechtbank het gerechtelijke dossier aan de territoriale bevoegde strafuitvoeringsrechtbank bezorgt met het oog op de verdere uitvoering van de terbeschikkingstelling conform hoofdstuk I van titel XI*bis* van de wet van 17 mei 2006.

[3] Zie ook opm. 34.3.

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

Voor wat betreft het gemeen strafrecht is de federale overheid evenwel bevoegd voor de uitvoering van vrijheidsstraffen en vrijheidsbenemende maatregelen.[4] Daartoe behoren onder meer de organisatie van de strafinrichtingen en de inrichtingen tot bescherming van de maatschappij, het penitentiair regime, het toezicht en de controle.[5]

8.2. Voor een minderjarige die de volle leeftijd van negentien jaar bereikt tijdens zijn verblijf in een forensische kinder- en jeugdpsychiatrische afdeling van een psychiatrisch ziekenhuis, of die deze leeftijd heeft bereikt op het ogenblik dat de maatregel of sanctie van een dergelijk verblijf wordt opgelegd, geldt luidens het ontworpen artikel 6, § 5, van het Jeugddelinquentiedecreet (artikel 5 van het voorontwerp) dat hij wordt toevertrouwd aan een psychiatrische inrichting voor volwassenen. In dit geval gaat het niet louter om een mogelijkheid.

De artikelen 20, § 2, eerste lid, 3°/1, en 29, § 2, eerste lid, 5°/1, van het decreet bieden rechtsgrond om een minderjarige bij wijze van maatregel of sanctie toe te vertrouwen aan een forensische kinder- en jeugdpsychiatrische afdeling van een psychiatrisch ziekenhuis. Het betreft de zogenaamde “For-K”, een aanbod van units in de kinder- en jeugdpsychiatrie voor minderjarigen die een delict hebben gepleegd of daarvan verdacht worden.[6] Dat is een federaal georganiseerd zorgaanbod, gelet op de organisatie ervan in de ziekenhuizen en de federale bevoegdheid ter zake voor de organieke wetgeving, de financiering van de exploitatie wanneer deze geregeld is door de organieke wetgeving en de basisregelen betreffende de programmatie inzake het beleid betreffende de zorgverstrekkingen (artikel 5, § 1, I, 1°, a) tot c), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980).

8.3. Uit de memorie van toelichting blijkt dat een samenwerkingsprotocol zal worden gesloten met de federale overheid voor wat betreft de uitvoering van maatregelen en sancties in federale straf- of psychiatrische inrichtingen en de terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank, en dat de inwerkingtreding van de betrokken bepalingen afhankelijk zal worden gemaakt van de bekendmaking ervan. Gevraagd naar de inhoud van dat samenwerkingsakkoord en de stand van zaken, antwoordde de gemachtigde:

> “Het initiatief tot overleg met de federale overheid justitie (FOD) werd gezet en is lopend in functie van de opmaak van een samenwerkingsprotocol. Dat protocol moet de inhoudelijke en financiële contouren regelen rond volgende 2 zaken:
>
> - artikel 5 van het ontwerp dat mogelijke uitvoering van een gesloten begeleiding in een strafinrichting voor volwassenen betreft opgelegd aan minderjarigen die en jeugddelict hebben gepleegd voor de leeftijd van 18 jaar maar waarvoor pas een reactie wordt opgelegd na de leeftijd van 23 jaar;

[4] Met inbegrip van de uitvoering van de straffen uitgesproken ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd die uit handen zijn gegeven (artikel 5, § 1, II, 6°, d), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980).

[5] GwH 28 juni 2006, nr. 109/2006, B.6.1 (met verwijzing naar *Parl.St.* Kamer 1979-80, nr. 627/10, 67-69). De gemeenschappen zijn op grond van artikel 5, § 1, II, 6°, d), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 bevoegd voor het beheer van de centra die bestemd zijn voor de opvang van uit handen gegeven personen tot de leeftijd van drieëntwintig jaar.

[6] *Parl.St.* Vl.Parl. 2019-20, nr. 364/1, 4.

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

- artikel 29 van het ontwerp dat voorziet in de mogelijkheid van terbeschikkingstelling na een gesloten begeleiding en de overdracht van het dossier naar de strafuitvoeringsrechtbank op 25 jaar.

We verwijzen naar hetgeen bovenliggend werd vermeld en het feit dat de impact gelet op de zeldzaamheid van dergelijke dossiers zeer beperkt zal zijn."

In zoverre het voorontwerp bepalingen bevat waarbij de decreetgever de uitvoering van maatregelen opdraagt aan federale strafinrichtingen en in het licht daarvan dossiers overdraagt en taken oplegt aan de strafuitvoeringsrechter of -rechtbank, met verwijzing naar de wet van 17 mei 2006, kan het inderdaad slechts doorgang vinden indien een samenwerkingsakkoord in de zin van artikel 92*bis* van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 met de federale overheid wordt gesloten. De Raad van State merkt op dat in het licht van de federale bevoegdheden op het vlak van het zorgaanbod hetzelfde geldt voor het beroep dat de Vlaamse Gemeenschap wenst te doen op het For-K-aanbod en het psychiatrisch zorgaanbod voor volwassenen, zoals wordt aangekondigd in de memorie van toelichting.[7]

D. De organisatie van en de deelname aan het casusoverleg

9.1. Het ontworpen artikel 41/1, eerste lid, van het Jeugddelinquentiedecreet (artikel 32 van het voorontwerp) legt aan "[d]e actoren die bij de uitvoering van dit decreet betrokken zijn", de verplichting op om minimaal in elk gerechtelijk arrondissement een integrale en multidisciplinaire ketenaanpak jeugddelinquentie met de minderjarige en zijn gezin te organiseren. Het ontworpen artikel 41/2, § 1, van het decreet (artikel 33 van het voorontwerp) legt die verplichting op aan een aantal "kernpartners".[8]

Het ontworpen artikel 41/3, eerste lid, van het decreet (artikel 34 van het voorontwerp) bepaalt dat binnen die ketenaanpak een casusoverleg kan worden georganiseerd, conform artikel 458*ter* van het Strafwetboek, om een individueel traject uit te werken. Het tweede lid bepaalt welke actoren en organisaties op uitnodiging van de coördinator van de ketenaanpak kunnen deelnemen. Daarbij worden onder andere de kinder- of jeugdpsychiatrie (punt 11°), de politiediensten, op delegatie van het bevoegde openbaar ministerie (punt 12°), het openbaar ministerie zelf (punt 13°), een vertegenwoordiging van de rechtbank van eerste aanleg, sectie jeugd (punt 14°) en de jeugdadvocaat van de minderjarige (punt 15°) vermeld. Het vierde lid voegt daaraan toe dat de leden "van de diensten, de voorzieningen en de gesubsidieerde organisaties, vermeld in het tweede lid" op vrijwillige basis deelnemen.

De memorie van toelichting verduidelijkt dat de onder de punten 11° tot 15° genoemde "federale actoren" geen verplichte kernpartner kunnen zijn van de ketenaanpak.

9.2. Gelet op het autonomiebeginsel zou de decreetgever de instellingen die onder de bevoegdheid van de federale overheid vallen in beginsel niet eenzijdig kunnen verplichten tot de

[7] Vermits het te sluiten samenwerkingsakkoord eveneens betrekking zal hebben op het statuut van de betrokkenen en hun rechten, zal er krachtens artikel 92*bis*, § 1, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 mee moeten worden ingestemd door de betrokken wet- en decreetgevers.

[8] Zie ook opm. 35.

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

organisatie van een integrale en multidisciplinaire ketenaanpak jeugddelinquentie of tot deelname aan een casusoverleg in de context daarvan.[9] Het is, wat dat laatste betreft, wel mogelijk voor de decreetgever om te voorzien in een dergelijk platform met vertegenwoordigingen van federale overheidsdiensten en instellingen, zolang die vertegenwoordiging op een louter facultatieve wijze is geregeld, wat inhoudt dat de bedoelde federale overheidsdiensten en instellingen vertegenwoordigers kunnen, maar niet moeten afvaardigen en dat hun afwezigheid geen gevolgen kan hebben voor de besluitvorming.[10] Daaraan wordt beantwoord door de bepaling in het ontworpen artikel 41/3, vierde lid, van het Jeugddelinquentiedecreet dat alle actoren op vrijwillige basis aan het casusoverleg kunnen deelnemen.

Die bepaling regelt eveneens dat een genodigde die niet wenst deel te nemen aan het casusoverleg, behoudens wanneer het gaat om een vrijwilliger in de zin van de wet van 3 juli 2005 'betreffende de rechten van vrijwilligers', een gemotiveerd antwoord moet bezorgen aan de coördinator. De memorie van toelichting vermeldt dat deze verplichting evenmin kan gelden voor de "federale actoren". De gemachtigde bevestigde dat die verplichting enkel geldt voor de diensten, voorzieningen en organisaties die behoren tot de Vlaamse Gemeenschap.

E. Het beroepsgeheim in het kader van het casusoverleg

10.1. Het ontworpen artikel 41/3, eerste lid, van het Jeugddelinquentiedecreet (artikel 34 van het voorontwerp) bepaalt, zoals gezegd, dat binnen een integrale en multidisciplinaire ketenaanpak jeugddelinquentie conform artikel 458*ter* van het Strafwetboek een casusoverleg kan worden georganiseerd om een individueel traject uit te werken en wie daaraan kan deelnemen. Deelnemers kunnen naar luid van het ontworpen artikel 41/5, eerste lid, van het decreet (artikel 36 van het voorontwerp), conform artikel 458*ter* van het Strafwetboek, tijdens een casusoverleg informatie delen voor zover die relevant en proportioneel is met het oog op de doelstelling van het casusoverleg, "namelijk de bescherming van de fysieke en psychische integriteit van de minderjarige, het gezin van de minderjarige en de slachtoffers of potentiële slachtoffers in de maatschappij door recidive te voorkomen door de hulp- en dienstverlening voor de minderjarige en zijn gezin te installeren, te verstevigen en te coördineren."

10.2. Het voorontwerp regelt ook de geheimhoudingsplicht naar aanleiding van een aantal voorbereidende handelingen. Naar luid van het ontworpen artikel 41/2, § 2, tweede lid, van het Jeugddelinquentiedecreet (artikel 33 van het voorontwerp) betreft de informatie die wordt uitgewisseld in het kader van een aanmelding bij de coördinator van de ketenaanpak een

[9] Tenzij de decreetgever een beroep zou kunnen doen op de impliciete bevoegdheden.

[10] Het gegeven dat de regeling van het casusoverleg behoort tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap, die bevoegd is voor de aangelegenheid waarop dit overleg betrekking heeft, zou overigens niet verhinderen dat de federale overheid de deelname aan dat casusoverleg zou regelen van diensten of personeelsleden waarvoor ze bevoegd is. Vereist is dan wel dat die regeling beperkt is tot het regelen van die deelname, en dat het casusoverleg zelf niet wordt georganiseerd (zie adv.RvS 72.961/3 van 22 februari 2023 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 30 juni 2023 'over de verwerking van de persoonsgegevens in het kader van een multidisciplinaire samenwerking bij deelname aan een casusoverleg op basis van artikel 458*ter* van het Strafwetboek', opm. 3.1).

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

voorbereiding op het casusoverleg en valt ook die onder de geheimhoudingsplicht, vermeld in artikel 458*ter*, § 2, van het Strafwetboek.

Voor bepaalde actoren geldt met toepassing van artikel 41/3, vierde lid, van het decreet een regeling op basis waarvan slechts bij gemotiveerd antwoord kan worden afgezien van deelname. Dit gemotiveerd antwoord valt onder de geheimhoudingsplicht, vermeld in artikel 458*ter*, § 2, van het Strafwetboek.

Het ontworpen artikel 41/4 van het decreet (artikel 35 van het voorontwerp) bevat een regeling op basis waarvan de betrokken actoren en organisaties zich kunnen laten vertegenwoordigen door een vaste afgevaardigde. Naar luid van het tweede lid kan de uitgenodigde persoon of de persoon van de uitgenodigde organisatie, die rechtstreeks betrokken is bij de minderjarige over wie een casusoverleg wordt georganiseerd, voorafgaand aan en met het oog op deelname aan het casusoverleg de noodzakelijke informatie voor dat casusoverleg meedelen, zonder dat die mededeling strafbaar wordt gesteld conform artikel 458 van het Strafwetboek. De vaste afgevaardigde wordt dan zelf onderworpen aan dezelfde bepalingen over gegevensbescherming, het ambtsgeheim, de discretieplicht en het beroepsgeheim als de persoon die de informatie verstrekt. Met toepassing van het derde lid kan de vaste afgevaardigde achteraf ten overstaan van de persoon die hem heeft ingelicht informatie meedelen die op het casusoverleg is besproken, waardoor die persoon op zijn beurt onderworpen wordt aan de geheimhoudingsplicht, vermeld in artikel 458*ter*, § 2, van het Strafwetboek.

10.3. De deelnemers aan een casusoverleg zijn luidens het ontworpen artikel 41/6, § 1, van het Jeugddelinquentiedecreet (artikel 37 van het voorontwerp), conform artikel 458*ter*, § 2, van het Strafwetboek, tot geheimhouding verplicht met betrekking tot de geheimen die tijdens het casusoverleg worden meegedeeld. Bij het ontworpen artikel 41/6, § 2, eerste lid, van het decreet wordt niettemin in de mogelijkheid voorzien voor een deelnemer aan het casusoverleg om, onder voorwaarden, informatie die op het casusoverleg is meegedeeld te delen met de minderjarige, zijn gezin en de betrokken personen uit zijn leefomgeving. Bovendien kan de geheimhoudingsplicht die rust op de deelnemers luidens het tweede lid van artikel 41/6, § 2, van het decreet verbroken worden omwille van een rapportageplicht van een deelnemer.

10.4. Uit het voorgaande volgt dat de stellers van het voorontwerp steunen op de federale regeling van het beroepsgeheim in de context van een casusoverleg, maar daarbij in een aantal bijzonderheden voorzien, waarbij dat beroepsgeheim de ene keer wordt uitgebreid, de andere keer wordt beperkt.

Daarbij moeten de volgende opmerkingen worden gemaakt.

11.1. De basisregeling inzake het beroepsgeheim en de algemene uitzonderingen erop zijn vastgelegd in de artikelen 458 tot 458*quater* van het Strafwetboek. Als onderdeel van het algemeen strafrecht komt het in beginsel aan de federale wetgever toe de omvang van deze strafbaarstelling en de strafmaat te bepalen.[11] Bepaalde aspecten ervan kunnen echter uitdrukkelijk ook bij decreet

[11] Zie bv. adv.RvS 69.215/1 van 12 mei 2021 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet ‘over het onderwijs XXXI’, opm. 21.2; adv.RvS 59.399/1 en 59.400/1 van 24 juni 2016 over een wetsvoorstel en amendementen

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

of ordonnantie worden geregeld, met name het voorzien in uitzonderingen op het beroepsgeheim (artikel 458 van het Strafwetboek) of het regelen van de organisatie van een casusoverleg, in het kader waarvan de federale wetgever zelf in een uitzondering op het beroepsgeheim heeft voorzien (artikel 458*ter* van het Strafwetboek). Ook kan worden aanvaard dat de decreetgever in de materies waarvoor hij bevoegd is, voor een bepaalde functie erkent dat de betrokkenen gebonden zijn door het beroepsgeheim, bedoeld in artikel 458 van het Strafwetboek[12], dan wel daarnaast, voor zover hij dit nodig acht, een specifiek beroepsgeheim[13] invoert voor personen die niet onder de toepassing van artikel 458 van het Strafwetboek vallen.[14]

11.2. Artikel 458*ter* van het Strafwetboek bevat een specifieke regeling voor wat betreft het beroepsgeheim in het kader van een casusoverleg. In de eerste paragraaf wordt, onder de daar bepaalde voorwaarden, in een uitzondering op de geheimhoudingsplicht voorzien voor wie geheimen, die in beginsel door die plicht zijn gevat, meedeelt in het kader van een overleg dat wordt georganiseerd, hetzij bij of krachtens een wet, decreet of ordonnantie, hetzij bij een met redenen omklede toestemming van de procureur des Konings. Het eerste lid van de tweede paragraaf bevat een specifieke geheimhoudingsplicht voor de deelnemers aan het casusoverleg, wat betreft de tijdens het overleg meegedeelde geheimen.

Indien de decreetgever van die specifieke regeling in een eigen regeling wenst af te wijken, dient hij een beroep te kunnen doen op de impliciete bevoegdheden.

12.1. Uit het voorgaande volgt dat in de memorie van toelichting zal moeten worden aangetoond dat de voorwaarden om een beroep te doen op de impliciete bevoegdheden vervuld zijn, vooreerst, voor wat betreft de *uitbreidingen* van de geheimhoudingsplicht bepaald bij artikel 458*ter*, § 2, eerste lid, van het Strafwetboek tot (1) de informatie die wordt uitgewisseld in het kader van een aanmelding bij de coördinator van de ketenaanpak, (2) het gemotiveerd antwoord betreffende de niet-deelname aan het casusoverleg en (3) de informatie die op het casusoverleg is

---

daarbij ‘tot wijziging van de Organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn om de strijd tegen terroristische misdrijven te bevorderen’, opm. 3.1.

[12] Adv.RvS 69.215/1 van 12 mei 2021, opm. 21.2. Het Grondwettelijk Hof heeft dit impliciet aanvaard (GwH 22 september 2022, nr. 110/2022, B.60 en GwH 16 februari 2023, nr. 26/2023, B.77.2). De strafbaarstelling in artikel 458 van het Strafwetboek heeft een algemene draagwijdte. In de gevallen waarin een persoon – ook in het kader van een aangelegenheid die tot de bevoegdheid van de gemeenschappen of gewesten behoort – uit hoofde van zijn staat of beroep kennis heeft van geheimen die hem zijn toevertrouwd, is het bijgevolg niet nodig dat de deelstatelijke wetgever de strafrechtelijk gesanctioneerde verplichting tot geheimhouding oplegt. Het feit dat de gemeenschappen en gewesten niet bevoegd zijn om de algemene strafbaarstelling van het beroepsgeheim te regelen, belet evenwel niet dat zij in hun regelgeving de opdrachten en taken van bepaalde personen op dusdanige wijze kunnen regelen dat daaruit blijkt dat deze personen “uit hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd”, in de zin van artikel 458 van het Strafwetboek. De deelstatelijke wetgever wijzigt aldus niet de voorwaarden en straffen van die bepaling, maar bevestigt dat ze op deze personen van toepassing is.

[13] Zie ook adv.RvS 60.253/3 van 18 november 2016 over een voorstel van wet ‘betreffende het casusoverleg tussen dragers van een beroepsgeheim’, opm. 3.

[14] Adv.RvS 69.215/1 van 12 mei 2021, opm. 21.2. Die bevoegdheid kan evenwel niet worden uitgeoefend bij wijze van verwijzing naar federale strafbepalingen maar dient in een autonome, decretale strafbepaling te worden vervat. In dat geval is het, mede gelet op het strafrechtelijk legaliteitsbeginsel, noodzakelijk om in de tekst zelf aan te geven wat dit beroepsgeheim precies inhoudt en welke uitzonderingen daarop bestaan, zodat duidelijk wordt dat niet wordt geraakt aan de bepalingen inzake het beroepsgeheim zoals vervat in artikel 458 van het Strafwetboek. Het is dan vanzelfsprekend ook noodzakelijk de straffen te bepalen die staan op het schenden van deze specifieke geheimhoudingsplicht.

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

besproken en die na het casusoverleg door de vaste afgevaardigde wordt meegedeeld aan de persoon die rechtstreeks betrokken is bij de minderjarige over wie een casusoverleg wordt georganiseerd.[15]

Vooralsnog wordt die verantwoording slechts geboden voor wat betreft de informatie die wordt uitgewisseld in het kader van een aanmelding. Daarover valt in de memorie van toelichting het volgende te lezen:

> "Informatie die in het kader van de aanmelding en de voorbereiding wordt uitgewisseld, valt onder de geheimhoudingsplicht, vermeld in artikel 458ter, §2, van het Strafwetboek. Op deze wijze wordt de geheimhoudingsplicht, vermeld in artikel 458ter, §2 van het Strafwetboek uitgebreid, aangezien er op het ogenblik van een aanmelding en de voorbereiding nog geen effectief casusoverleg heeft plaatsgevonden. Hiervoor wordt een beroep gedaan op de impliciete bevoegdheden (artikel 10 BWHI), wat enkel mogelijk is indien voldaan is aan de voorwaarden daartoe:
>
> - noodzakelijk om het casusoverleg praktisch mogelijk te maken: deze geheimhoudingsplicht wordt in die zin als een accessorium van de geheimhoudingsplicht uit artikel 458ter, §2 Sw. beschouwd. Zonder deze geheimhoudingsplicht kunnen aanmeldingen en de voorbereiding niet op een vertrouwelijke wijze gebeuren, waardoor organisaties niet tot aanmelding zouden kunnen overgaan.
>
> - zich lenen tot een gedifferentieerde regeling: deze regeling geldt enkel voor het casusoverleg binnen een ketenaanpak jeugddelinquentie. Voor andere vormen van casusoverleg kan in een andere regeling voorzien worden.
>
> - marginale weerslag: aangezien de geheimhoudingsplicht als een accessorium kan worden beschouwd van de geheimhoudingsplicht uit artikel 458ter, §2 Sw., als een noodzaak om het eigenlijke casusoverleg praktisch mogelijk te maken, kan de weerslag als marginaal worden beschouwd. De bepaling heeft geen gevolgen voor andere vormen van casusoverleg."

Met die verantwoording kan worden ingestemd.

12.2. Hetzelfde zal moeten worden aangetoond voor de *uitzonderingen* die op die geheimhoudingsplicht worden ingevoerd met betrekking tot (1) de mededeling, na het casusoverleg, door de vaste afgevaardigde van informatie die op het casusoverleg is besproken aan de persoon, die rechtstreeks betrokken is bij de minderjarige over wie een casusoverleg wordt georganiseerd, (2) het delen van informatie die op het casusoverleg is meegedeeld met de minderjarige, met zijn gezin en de betrokken personen uit zijn leefomgeving en (3) het delen van dergelijke informatie omwille van een rapportageplicht van een deelnemer.

13. Bij het voorgaande moet weliswaar nog worden opgemerkt dat de decreetgever, gelet op het autonomiebeginsel, de actoren en organisaties die onder de bevoegdheid van de federale overheid vallen in beginsel niet eenzijdig een regeling van het beroepsgeheim kan opleggen. Dat kan aanleiding geven tot problemen, bijvoorbeeld in zoverre voor deze deelnemers daardoor geen rechtsgrond zou bestaan om, bij consensus onder de deelnemers aan het

[15] Zie adv.RvS 68.557/3 van 28 januari 2021 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 21 mei 2021 'houdende de machtiging van de Vlaamse deelnemers aan en de regeling van de modaliteiten van deelname aan de lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme', opm. 3.3 en 3.4.

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

casusoverleg, informatie te delen die in beginsel onder de geheimhoudingsplicht vervat in artikel 458*ter*, § 2, eerste lid, van het Strafwetboek valt.

Teneinde in een conforme regeling te voorzien die van toepassing is op alle deelnemers aan het casusoverleg, zou een samenwerkingsakkoord moeten worden gesloten overeenkomstig artikel 92*bis*, § 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.[16]

F. De verwerking van persoonsgegevens in het kader van het casusoverleg

14.1. Het ontworpen artikel 44/1 van het Jeugddelinquentiedecreet (artikel 43 van het voorontwerp) bevat een regeling van de verwerking van persoonsgegevens binnen de integrale en multidisciplinaire ketenaanpak jeugddelinquentie.

Er kan worden aangenomen dat een regeling van de verwerking van de persoonsgegevens geen betrekking heeft op het casusoverleg zelf, maar dat daarmee een aspect wordt geregeld van de deelname aan het casusoverleg van de betrokken actoren. In zoverre de decreetgever een regeling treft voor de verwerking van persoonsgegevens door de actoren die onder de materiële bevoegdheid vallen van de Vlaamse Gemeenschap, is hij daarvoor bevoegd, (net als voor de organisatie van het casusoverleg zelf).

14.2. Dat doet er niet aan af dat deze regeling niet kan worden beschouwd als een regeling van alle vormen van verwerking van persoonsgegevens die voortvloeien uit het casusoverleg. Die verwerking impliceert immers dat gegevens ook worden gedeeld met, ontvangen van of doorgegeven aan actoren en organisaties die niet tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap, maar van de federale overheid behoren. De gemachtigde verklaarde in dat verband:

> “Op termijn is het afsluiten van een samenwerkingsakkoord met toepassing van artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 de ideale werkwijze om een gegevensverwerking van en deling van politionele of justitiële gegevens in een ketenaanpak te verankeren. De ervaring leert dat de totstandkoming en goedkeuring van een samenwerkingsakkoord een aanzienlijke termijn in beslag kan nemen. Om de partners te garanderen dat er een afdoende juridisch kader is om deel te nemen aan het casusoverleg, werd beslist om eerst met een decreet te werken. Gezien de bevoegdheidsverdeling wordt daarin de mogelijkheid gegeven aan politie en parket om deel te nemen conform de voorwaarden in het decreet, maar geen verplichting cf. supra.”

De decreetgever is, gelet op het autonomiebeginsel, niet bevoegd om de verwerking en doorgifte van persoonsgegevens door actoren en organisaties die onder de bevoegdheid van de federale overheid vallen, te regelen. In zoverre voor die actoren en organisaties geen regeling zou bestaan, is er voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van het casusoverleg in feite onvoldoende rechtsgrond.[17]

[16] Vermits het te sluiten samenwerkingsakkoord betrekking zou hebben op het delen van informatie over personen met betrekking tot wie een casusoverleg wordt georganiseerd, zal er krachtens artikel 92*bis*, § 1, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 mee moeten worden ingestemd door de betrokken wet- en decreetgevers.

[17] Zie adv.RvS 72.961/3 van 22 februari 2023, opm. 3.3. Indien de federale overheid zelf in een regeling zou voorzien van de verwerking van persoonsgegevens in het kader van het casusoverleg voor de actoren en organisaties die onder

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

Teneinde in een regeling te voorzien die van toepassing is op alle deelnemers aan het casusoverleg, zou een samenwerkingsakkoord moeten worden gesloten overeenkomstig artikel 92*bis*, § 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.[18]

ALGEMENE OPMERKING

15.1. De geheimhoudingsplicht, die door de wetgever aan de houder van het beroepsgeheim is opgelegd, heeft hoofdzakelijk tot doel het fundamentele recht op eerbiediging van het privéleven te beschermen van diegene die iemand in vertrouwen neemt. Daarenboven is de inachtneming van het beroepsgeheim de *conditio sine qua non* voor het instellen van een vertrouwensband tussen de houder van het geheim en de persoon die iemand in vertrouwen neemt. Alleen die vertrouwensband maakt het voor de houder van het beroepsgeheim mogelijk de persoon die hem in vertrouwen neemt op dienstige wijze bijstand te verlenen.[19]

Het beroepsgeheim laat de geheimplichtigen in beginsel niet toe om informatie te delen met anderen dan de geheimgerechtigde. Het is echter niet absoluut.

15.2. De opheffing van het beroepsgeheim in de in het voorontwerp bedoelde omstandigheden zal, gelet op het doel van het beroepsgeheim, een betekenisvolle impact hebben op de bescherming van het privéleven van de minderjarige verdachte of delictpleger en mogelijk ook van derden die met die personen worden geassocieerd. Ze moet dus beschouwd worden als een inmenging in het recht op eerbiediging van het privéleven, meer bepaald wat het aspect bescherming van persoonsgegevens betreft, dat gewaarborgd wordt bij artikel 22 van de Grondwet, artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (EVRM) en artikel 16 van het VN-verdrag van 20 november 1989 ‘inzake de rechten van het kind’ (hierna: Kinderrechtenverdrag).

Nog afgezien van de formele vereisten die het legaliteitsbeginsel in elk geval stelt aan de verwerking van persoonsgegevens, moet de inmenging, om in het licht van de voornoemde bepalingen aanvaardbaar te zijn, worden geformuleerd in duidelijke en voldoende nauwkeurige bewoordingen die het mogelijk maken de gevallen te voorzien waarin de decreetgever een dergelijke inmenging toestaat. Elke inmenging moet bovendien steunen op een redelijke verantwoording en evenredig zijn met de door de decreetgever nagestreefde doelstellingen.[20]

---

haar bevoegdheid ressorteren, zullen de stellers van het voorontwerp er bovendien moeten op toezien dat beide regelingen op elkaar afgestemd zijn.

[18] Vermits het te sluiten samenwerkingsakkoord betrekking zou hebben op de verwerking van persoonsgegevens, zal er krachtens artikel 92*bis*, § 1, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 mee moeten worden ingestemd door de betrokken wet- en decreetgevers.

[19] GwH 14 maart 2019, nr. 44/2019, B.4.1; GwH 15 juli 2021, nr. 107/2021, B.19.2.

[20] Adv.RvS 63.192/2 van 19 april 2018 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 30 juli 2018 ‘betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens’; adv.RvS 63.202/2 van 26 april 2018 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 5 september 2018 ‘tot oprichting van het informatieveiligheidscomité en tot wijziging van diverse wetten betreffende de uitvoering van verordening (EU) 2016/679 van 27 april 2016 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

Overeenkomstig het beginsel van de minimale gegevensverwerking, dat inherent is aan het proportionaliteitsbeginsel dat voortvloeit uit artikel 22 van de Grondwet, mogen overigens alleen die gegevens uitgewisseld worden die strikt noodzakelijk zijn ten aanzien van het nagestreefde doel. Dat geldt *a fortiori* indien de informatie die wordt uitgewisseld, zoals te dezen, bijzondere categorieën van persoonsgegevens betreft in de zin van de op de verwerking toepasselijke Europese regels.[21]

16.1. Met het casusoverleg, in de context waarvan de inmenging met het privéleven tot stand komt, wordt een legitiem doel nagestreefd, zijnde de bescherming van de minderjarige, zijn gezin en (potentiële) slachtoffers. Er wordt ook uitdrukkelijk bepaald dat de deelnemers aan het casusoverleg slechts informatie kunnen delen als die relevant en proportioneel is in het licht van dat doel. Rekening houdend met de uitbreiding van de geheimhoudingsplicht van de betrokkenen, die voortvloeit uit artikel 458*ter*, § 2, eerste lid, van het Strafwetboek, tot die gedeelde informatie, kan de in het voorontwerp voorziene gegevensdeling worden aanvaard.

Er moet niettemin worden gewezen op het volgende. Uit de ontworpen artikelen 41/2, § 2, eerste lid, en 41/3, tweede lid, van het Jeugddelinquentiedecreet (artikelen 33 en 34 van het voorontwerp) blijkt dat bij een integrale en multidisciplinaire ketenaanpak jeugddelinquentie een coördinator wordt aangeduid. Die coördinator heeft onder andere als taak om actoren en organisaties uit te nodigen om deel te nemen aan het casusoverleg. De coördinator heeft aldus een bepalende rol voor wat betreft de actoren en organisaties tussen wie informatie in het kader van het casusoverleg zal worden gedeeld.[22] De gemachtigde verschafte in dat verband de volgende toelichting:

> "Wie moet optreden als coördinator is bewust niet gedefinieerd in het ontwerp van decreet. Door een brede invulling mogelijk te maken is er lokaal nog ruimte om in te vullen. De coördinator zal steeds een kernpartner met expertise in het werkveld zijn. Uit de lopende praktijken blijkt dit steeds een gedragen keuze te zijn vanuit de kernpartners (lokale besturen, organisaties met expertise in jeugddelinquentierecht) en de aansturing van de lokale ketenaanpak. Specifieke vereisten kunnen natuurlijk ook deel uit maken van meer formele lokale samenwerkingsafspraken."

In het voorontwerp moet, gelet op het legaliteitsbeginsel, niettemin minstens worden bepaald wie in aanmerking *kan* komen om de rol van coördinator op te nemen, hoe hij wordt aangeduid en op basis van welke criteria hij de deelnemers aan het casusoverleg uitnodigt.

16.2. Er moet daarnaast nog worden nagegaan of het ontworpen artikel 41/6, § 2, van het Jeugddelinquentiedecreet (artikel 37 van het voorontwerp), op basis waarvan de tijdens het casusoverleg besproken informatie ook *daarbuiten* kan worden gedeeld, eveneens voldoet aan de geschetste vereisten.[23] Luidens het eerste lid kan een deelnemer aan het casusoverleg informatie

---

intrekking van richtlijn 95/46/EG'; adv.RvS 70.542/AV van 24 december 2021 over een voorontwerp van wet 'betreffende de verplichte vaccinatie tegen COVD-19 van gezondheidsbeoefenaars'.

[21] Zie opm. 45 tot 48.

[22] En mogelijk ook ten aanzien van de beslissing voor welke minderjarige verdachten of delictplegers *überhaupt* een integrale en multidisciplinaire ketenaanpak jeugddelinquentie zal worden georganiseerd (zie opm. 36.2).

[23] Zie adv.RvS 72.286/1 van 8 december 2022 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 17 maart 2023 'tot wijziging van het decreet van 26 april 2019 houdende de justitiehuizen en de juridische eerstelijnsbijstand, wat

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

die op het casusoverleg is meegedeeld delen met de minderjarige, zijn gezin en de betrokken personen uit zijn leefomgeving, als er een consensus is van alle deelnemers aan het casusoverleg over de informatie die gedeeld kan worden, de personen met wie informatie gedeeld kan worden en de deelnemer die de informatie kan delen. Bovendien kan de geheimhoudingsplicht die rust op de deelnemers luidens het tweede lid verbroken worden omwille van een rapportageplicht van een deelnemer, voor zover daarover consensus bestaat onder alle deelnemers op het casusoverleg. In de memorie van toelichting wordt die maatregel als volgt verantwoord:

> "De tweede paragraaf bevat een uitzondering om informatie te delen met de minderjarige, zijn gezin en de betrokken personen uit de leefomgeving van de minderjarige mits consensus van alle deelnemers en de voorwaarden daartoe. Het feit dat er informatie gedeeld kan worden met de minderjarige en zijn gezin zorgt ervoor dat een constructief traject kan worden gelopen en dat een terugkoppeling van besproken elementen mogelijk is. Zo wordt het bevattelijker voor hen wie er effectief allemaal betrokken is bij de ketenaanpak en kunnen ze een overzicht krijgen op welke traject er lopende is. Daarnaast kunnen de minderjarige en zijn gezin hierdoor ook op de hoogte zijn dat partners in nauwe communicatie met elkaar staan, wat het vertrouwen in de werking van een ketenaanpak doet toenemen.
>
> Het tweede lid bepaalt eenduidig dat een rapportageplicht van een deelnemer geen reden is om de geheimhoudingsplicht te doorbreken, tenzij hierover consensus bestaat van alle deelnemers. Een consulent van de sociale dienst kan dus informatie, ontvangen op het casusoverleg ketenaanpak, niet opnemen in zijn verslaggeving naar de jeugdrechter, indien hier geen consensus over bestaat. Dit biedt deelnemers de garantie dat zij vrijuit kunnen spreken, zonder de vrees dat de gedeelde informatie elders terechtkomt. Die garantie zorgt ervoor dat het casusoverleg binnen een ketenaanpak jeugddelinquentie een platform is waar deelnemers zich veilig kunnen voelen om informatie te delen en dit tot een constructieve samenwerking kan leiden, wat dan weer een positieve impact heeft op het traject van de minderjarige en zijn gezin."

Desondanks is de enige voorwaarde die in beide gevallen gesteld wordt, een consensus van alle deelnemers aan het casusoverleg. In het bijzonder ten aanzien van "de betrokken personen uit zijn leefomgeving" is het echter niet duidelijk welk doel met deze informatiedeling wordt nagestreefd, noch welke informatie in aanmerking komt om met welke personen in deze categorie – die overigens niet nader wordt afgebakend – te worden gedeeld of op basis van welke criteria daartoe kan worden overgegaan. Ten aanzien van "het gezin van de minderjarige" (waarvan behalve diens ouders diverse personen deel kunnen uitmaken) wordt in de memorie van toelichting weliswaar uiteengezet dat de informatiedeling moet leiden tot een constructief traject en een verhoogde transparantie ervan, maar ontbreken de andere voormelde elementen evenzeer. Daarom kan niet worden aangenomen dat de gecreëerde uitzondering op het beroepsgeheim van de deelnemers aan het casusoverleg in zijn huidige vorm voldoet aan het legaliteitsbeginsel en kan niet worden beoordeeld of ze evenredig is. Tenzij de voornoemde elementen in het voorontwerp worden geregeld, moet de mogelijkheid om informatie te delen met "het gezin van de minderjarige en de betrokken personen uit zijn leefomgeving" worden weggelaten.

betreft de indicatiestelling en de interne informatiedeling', opm. 5-6; adv.RvS 73.612/1 van 13 juli 2023 over een voorontwerp van decreet 'over grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs', opm. 7-8.

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

Eenzelfde opmerking geldt *mutatis mutandis* voor de mogelijkheid die het tweede lid biedt om de geheimhoudingsplicht die rust op de deelnemers louter op basis van een consensus te verbreken omwille van een rapportageplicht van een deelnemer.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 3

17. Het ontworpen artikel 3, § 1, tweede lid, van het Jeugddelinquentiedecreet betreft de organisatie van een integrale en multidisciplinaire ketenaanpak jeugddelinquentie voor de minderjarige verdachte of delictpleger en zijn gezin in elk gerechtelijk arrondissement. In dat nieuwe lid wordt echter louter hetzelfde bepaald als in het ontworpen artikel 41/1, eerste lid, van het decreet (artikel 32 van het voorontwerp), zodat deze bepaling beter wordt weggelaten.

Artikel 4

18. In het ontworpen artikel 6, § 2, eerste lid, van het Jeugddelinquentiedecreet wordt bepaald dat de jeugdrechter of jeugdrechtbank de aanwijzing kan geven dat de "bevoegde dienst" van de gemeenschappen toezicht houdt[24] op de naleving van voorwaarden of ambulante reacties en de minderjarige verdachte of delictpleger daarin begeleiden als die de volle leeftijd van drieëntwintig jaar heeft bereikt.

Uit de memorie van toelichting kan worden afgeleid dat het de bedoeling is om die opvolging over te dragen naar de justitiehuizen. Dat wordt het best in de tekst van het voorontwerp zelf verduidelijkt. In elk geval moet die mogelijkheid zelf ook duidelijker worden uitgewerkt (met inbegrip van bijvoorbeeld de overdracht van dossiers).

Artikel 5

19.1. Het ontworpen artikel 6, §§ 3 en 4, van het Jeugddelinquentiedecreet voorziet in de mogelijkheid om de maatregel of sanctie van gesloten begeleiding, opgelegd aan een minderjarige die de volle leeftijd van drieëntwintig jaar heeft bereikt, of die deze leeftijd bereikt tijdens zijn verblijf in een gemeenschapsinstelling, (verder) uit te voeren in een strafinrichting voor volwassenen. Deze maatregel wordt volgens de memorie van toelichting verantwoord door de doelstelling "om jongeren gescheiden van volwassenen te kunnen opvangen, wat noodzakelijk is in het licht van artikel 37, c), van het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind en artikel 12 van Richtlijn 2016/800 'betreffende procedurele waarborgen voor kinderen die verdachte of beklaagde zijn in een strafprocedure'."

In artikel 37, c), van het Kinderrechtenverdrag wordt bepaald dat de verdragsstaten waarborgen dat ieder kind dat van zijn vrijheid is beroofd, in beginsel wordt gescheiden van

[24] In het voorontwerp moet worden geschreven "toezicht houdt" in plaats van "toezicht houden".

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

volwassenen.[25] Daaruit volgt evenwel op zich nog niet dat een minderjarige die de volle leeftijd van drieëntwintig jaar heeft bereikt, of die deze leeftijd bereikt tijdens zijn verblijf in een gemeenschapsinstelling, in een strafinrichting voor volwassenen *moet* worden ondergebracht. Het zou in dat opzicht volstaan om hem af te zonderen van de kinderen, bijvoorbeeld in een aparte afdeling van een gemeenschapsinstelling.

Weliswaar moet de jeugdrechter of de jeugdrechtbank eerst een medisch-psychologisch onderzoek laten verrichten. Uit die verplichting blijkt echter nog niet in welke omstandigheden, of op basis van welke criteria, wordt beoogd de in de ontworpen bepaling voorziene mogelijkheid toe te passen. Rekening houdend met de impact die een dergelijke verandering van omgeving kan hebben op de betrokkene, moet die maatregel in de memorie van toelichting nader worden verantwoord.

19.2.1. Het ontworpen artikel 6, § 4, tweede lid, van het Jeugddelinquentiedecreet voorziet in de *mogelijkheid* voor de jeugdrechtbank om de sanctie van de gesloten begeleiding verder te laten uitvoeren in een strafinrichting voor volwassenen als de minderjarige delictpleger de volle leeftijd van drieëntwintig jaar bereikt tijdens zijn verblijf in een afdeling van een gemeenschapsinstelling.

Het derde lid van die paragraaf voegt daaraan toe dat de sanctie vermeld in artikel 37 van het decreet "[i]n afwijking van het tweede lid", *kan* worden uitgevoerd in een afdeling van een gemeenschapsinstelling tot de dag waarop de minderjarige delictpleger de leeftijd van vijfentwintig jaar heeft bereikt, indien deze wordt opgelegd uiterlijk op het moment dat de minderjarige delictpleger de volle leeftijd van achttien jaar heeft bereikt.

19.2.2. Gelet op het voorgaande lijkt het uitgangspunt nog steeds te zijn dat de langdurige gesloten begeleiding wordt uitgevoerd in een gemeenschapsinstelling, tenzij de jeugdrechtbank daarover anders beslist. Het is daarom niet geheel duidelijk waarom in een eveneens vrijblijvende uitzondering op die mogelijkheid wordt voorzien voor de hypothese bedoeld in het ontworpen artikel 6, § 4, derde lid, van het Jeugddelinquentiedecreet, tenzij het de bedoeling is van de stellers van het voorontwerp om in dat geval de mogelijkheid om de sanctie te laten uitvoeren in een strafinrichting voor volwassenen *uit te sluiten*.[26]

Het is overigens ook niet duidelijk wat het gevolg is van de toevoeging van de zinsnede "tot de dag waarop de minderjarige delictpleger de leeftijd van vijfentwintig jaar heeft bereikt". Als het de bedoeling is dat de sanctie van de langdurige gesloten begeleiding voor minderjarige delictplegers vanaf het bereiken van die leeftijd niet langer zou *kunnen* worden

[25] Ook artikel 12, leden 1 en 2, van de richtlijn (EU) 2016/800 van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2016 'betreffende procedurele waarborgen voor kinderen die verdachte of beklaagde zijn in een strafprocedure' legt aan de lidstaten op dat kinderen in detentie of die in bewaring zijn genomen door de politie, in beginsel gescheiden van volwassenen worden vastgehouden.

[26] In de memorie van toelichting valt het volgende te lezen: "Een uitzondering wordt voorzien voor de langdurige gesloten begeleiding die een aanvang neemt uiterlijk op de leeftijd van achttien jaar zodat wordt gewaarborgd dat een lopend traject in een gemeenschapsinstelling tot vijfentwintig jaar in een aangepaste omgeving kan worden uitgevoerd."

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

uitgevoerd in een gemeenschapsinstelling,[27] moeten de voormelde bepalingen worden herzien om dat duidelijker te bepalen,[28] en moet die keuze worden verantwoord in het licht van wat in opmerking 19.1 werd uiteengezet.

19.3. Gaat het om een (verdere) uitvoering van de gesloten begeleiding als sanctie in een strafinrichting voor volwassenen, dan bepaalt het ontworpen artikel 6, § 4, vijfde lid, van het Jeugddelinquentiedecreet dat de jeugdrechtbank het gerechtelijk dossier overdraagt aan de strafuitvoeringsrechter of strafuitvoeringsrechtbank "conform titel V" van de wet van 17 mei 2006.

Titel V van de wet van 17 mei 2006 regelt de door de strafuitvoeringsrechter en de strafuitvoeringsrechtbank toe te kennen strafuitvoeringsmodaliteiten. Zoals het geval is voor het ontworpen artikel 37/1, § 4, tweede lid, van het decreet,[29] rijst de vraag welke aspecten van die federale regeling toepasbaar zullen zijn na de voormelde overdracht, en op welke wijze. Met het oog op de rechtszekerheid en de mogelijke gevolgen van deze regeling voor de minderjarige delictpleger moet dat in het voorontwerp verder worden verduidelijkt.[30]

20. Het ontworpen artikel 6, § 5, van het Jeugddelinquentiedecreet bepaalt dat een minderjarige die de volle leeftijd van negentien jaar bereikt tijdens zijn verblijf in een forensische kinder- en jeugdpsychiatrische afdeling van een psychiatrisch ziekenhuis, of die deze leeftijd heeft bereikt op het ogenblik dat de maatregel of sanctie van een dergelijk verblijf wordt opgelegd, wordt toevertrouwd aan een psychiatrische inrichting voor volwassenen. In het ontworpen artikel 6, § 1, tweede lid, van het decreet (artikel 4 van het voorontwerp) wordt echter bepaald dat de maatregel of sanctie van een verblijf in een forensische kinder- en jeugdpsychiatrische afdeling van een psychiatrisch ziekenhuis slechts kan worden opgelegd tot de minderjarige verdachte of delictpleger de volle leeftijd van achttien jaar bereikt heeft, en uiterlijk een einde neemt als de minderjarige de volle leeftijd van negentien jaar bereikt heeft.

Die discrepantie in de tekst van het voorontwerp moet worden weggewerkt.

21. In de inleidende zin van artikel 5 van het voorontwerp moet worden geschreven "vervangen door artikel 4" in plaats van "vervangen door artikel 5".

Artikel 9

22. Naar luid van het in te voegen eerste lid van artikel 21, § 5, van het Jeugddelinquentiedecreet bedraagt de "minimumduur" van de maatregel van de elektronische

[27] In acht genomen dat de langdurige gesloten begeleiding niet langer een einde neemt wanneer de minderjarige delictpleger de leeftijd van vijfentwintig jaar bereikt (artikel 27, 2°, van het voorontwerp).

[28] In de memorie van toelichting valt het volgende te lezen: "Op deze manier blijven de gemeenschapsinstellingen voorbehouden voor jongeren tot vijfentwintig jaar en blijft dit een aangepaste omgeving voor de daar geplaatste jongeren, in overeenstemming met artikel 37 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind."

[29] Zie opm. 34.2.

[30] De Raad van State herinnert eraan dat dit element van de regeling het voorwerp zal moeten uitmaken van een samenwerkingsakkoord met de federale overheid (zie opm. 8.1 en 8.3).

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

monitoring, gecombineerd met begeleiding, zoals ingevoegd in het ontworpen artikel 20, § 2, eerste lid, 3°/0, van het decreet (artikel 8, 1°, van het voorontwerp), drie maanden. Die termijn is één keer verlengbaar met een termijn van maximaal drie maanden.

Gevraagd of er geen maximumduur geldt voor deze maatregel, antwoordde de gemachtigde dat uit de ontworpen bepaling volgt dat de maximumduur zes maanden bedraagt. Vermits daarin sprake is van een initiële "minimumduur" van drie maanden, geeft die bepaling echter de indruk dat initieel ook een langere duur zou kunnen worden opgelegd. De tekst van het voorontwerp moet beter worden afgestemd op de bedoeling van de stellers ervan.

Artikel 12

23. Naar luid van het ontworpen artikel 25/0, eerste en tweede lid, van het Jeugddelinquentiedecreet kan de elektronische monitoring als maatregel worden opgelegd in de gevallen waarin een maatregel van gesloten oriëntatie of gesloten begeleiding wordt overwogen, dan wel "als modaliteit of ter ondersteuning" van een positief project, een ambulante maatregel of voorwaarden.

Rekening houdend met de minimale duur van de elektronische monitoring van drie maanden leidt die laatste mogelijkheid ertoe dat het opleggen van een positief project, een ambulante maatregel of voorwaarden, in combinatie met elektronische monitoring, een voor de minderjarige meer "ingrijpend karakter" in de zin van artikel 20, § 2, eerste lid, van het decreet heeft dan wanneer hem, bij wijze op zichzelf staande reactie, (enkel) elektronische monitoring voor dezelfde duur zou worden opgelegd als alternatief voor een gesloten oriëntatie of gesloten begeleiding. Nochtans zou de elektronische monitoring als op zichzelf staande reactie, gelet op de structuur van artikel 20, § 2, eerste lid, een meer ingrijpend karakter moeten hebben dan een positief project, ambulante maatregel of voorwaarden. De vraag rijst of dat de bedoeling is en of de minimale duur van de elektronische monitoring in die hypothese niet zou moeten kunnen worden afgestemd op de reactie waarvan ze de modaliteit of de ondersteuning is.[31]

24. In het ontworpen artikel 25/0, derde lid, van het Jeugddelinquentiedecreet wordt bepaald in welke gevallen een elektronische monitoring niet als maatregel kan worden opgelegd. Dat is het geval wanneer het jeugddelict een feit betreft dat kan worden gekwalificeerd als bepaalde ernstige misdrijven. Het gaat om ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht, terroristische misdrijven en een aantal misdaden en wanbedrijven tegen personen.

Deze bepaling creëert aldus een verschil in behandeling tussen minderjarige verdachten die in aanmerking komen voor de maatregel van elektronische monitoring en minderjarige verdachten die daar niet voor in aanmerking komen. Volgens de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof is een verschil in behandeling slechts verenigbaar met de grondwettelijke beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie, wanneer dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden

[31] Overigens zal het sowieso aan de jeugdrechter toekomen om te beoordelen of de elektronische monitoring effectief een adequate *modaliteit* of *ondersteuning* is van die reactie.

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

beoordeeld, rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betrokken maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie is geschonden wanneer er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.[32]

In dat verband gevraagd om toelichting, antwoordde de gemachtigde:

> "Elektronische monitoring voor minderjarigen is natuurlijk een nieuw gegeven. De uitzonderingen voor de pilootfase zijn gebaseerd op bijv. de modaliteiten van elektronisch toezicht als autonome sanctie bij volwassenen en politieke beleidskeuzen.
>
> Daarnaast moet bij de uitvoerbaarheid van elektronische monitoring naast het gevaar voor de fysieke integriteit van derden/gezinsleden (bijv. voor misdrijven gepleegd in of vanuit de gezinscontext, waarbij de minderjarige zowel slachtoffer als verdachte kan zijn) en dus uiteraard ook gekeken worden naar de integriteit van de minderjarige zelf.
>
> Het betreft een kader in functie van een doorstart in een pilootfase in de afdeling van het gerechtelijke arrondissement Antwerpen die uiteraard gekoppeld is aan monitoring, opvolging en evaluatie."

Hoewel kan worden aangenomen dat de decreetgever ter zake beschikt over een ruime beoordelingsvrijheid, moet het aangehaalde verschil in behandeling in de memorie van toelichting beter worden verantwoord, daarbij rekening houdend dat in elke individuele zaak de jeugdrechter ook steeds een passende beoordeling zal kunnen maken of elektronische monitoring mogelijk of wenselijk is. Het feit dat de regeling deel uitmaakt van een pilootproject, doet ook niet af aan het feit dat ze, tot een eventuele wijziging ervan in de toekomst, op minderjarige verdachten zal worden toegepast.

25. De vraag rijst of de regeling van de duur van de maatregel in het ontworpen artikel 25/0, vijfde lid, van het Jeugddelinquentiedecreet niet dubbelop is met het ontworpen eerste lid van artikel 21, § 5, van het decreet (artikel 9 van het voorontwerp), en zo neen, hoe beide bepalingen zich tot elkaar verhouden.[33]

In elk geval zou met betrekking tot deze bepaling *mutatis mutandis* hetzelfde moeten worden opgemerkt als in opmerking 22.

Artikel 14

26.1. Het ontworpen artikel 25/2, eerste lid, van het Jeugddelinquentiedecreet bepaalt dat de jeugdrechter een minderjarige verdachte bij wijze van maatregel kan toevertrouwen aan kortverblijf in een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling voor een periode van maximaal veertien dagen als vermeld in artikel 20, § 2, eerste lid, 3°/2, van het decreet. In het ontworpen

[32] Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof. Zie bv.: GwH 17 juli 2014, nr. 107/2014, B.12; GwH 25 september 2014, nr. 141/2014, B.4.1; GwH 30 april 2015, nr. 50/2015, B.16; GwH 18 juni 2015, nr. 91/2015, B.5.1; GwH 16 juli 2015, nr. 104/2015, B.6; GwH 16 juni 2016, nr. 94/2016, B.3; GwH 18 mei 2017, nr. 60/2017, B.11; GwH 15 juni 2017, nr. 79/2017, B.3.1; GwH 19 juli 2017, nr. 99/2017, B.11; GwH 28 september 2017, nr. 104/2017, B.8.

[33] Zie ook opm. 23.

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

artikel 25/2, tweede lid, van het decreet wordt daaraan toegevoegd dat die maatregel alleen in "uitzonderlijke omstandigheden" kan worden uitgesproken ten aanzien van personen die jonger dan veertien jaar zijn en dat de voorwaarden, vermeld in artikel 26, §§ 2, 1° tot 3°, en 3, 1° tot 3°, van het decreet van overeenkomstige toepassing zijn.

Artikel 26, § 2, van het decreet bepaalt de voorwaarden waaronder de jeugdrechter ten aanzien van minderjarigen die veertien jaar of ouder zijn op het ogenblik van de feiten, een plaatsing in een afdeling van een gemeenschapsinstelling kan bevelen voor een oriëntatie. Artikel 26, § 3, van het decreet bepaalt de voorwaarden waaronder de jeugdrechter ten aanzien van een minderjarige die tussen twaalf en veertien jaar oud is op het ogenblik van de feiten een plaatsing in een afdeling van een gemeenschapsinstelling kan bevelen.

26.2. Uit de memorie van toelichting volgt dat het de bedoeling is dat de maatregel van kortverblijf in een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling kan worden opgelegd aan minderjarige verdachten, al naargelang hun leeftijd, onder dezelfde voorwaarden als een plaatsing in een afdeling van een gemeenschapsinstelling mogelijk is. Het is echter niet duidelijk of het, gelet op de tekst van de ontworpen bepaling, de bedoeling is om bovendien, voor wat betreft de personen jonger dan veertien jaar, de bijkomende voorwaarde van de "uitzonderlijke omstandigheden" op te leggen, dan wel of de "uitzonderlijke omstandigheden" precies beogen te verwijzen naar de voorwaarden, bedoeld in artikel 26, § 3, van het Jeugddelinquentiedecreet.

Teneinde rechtsonzekerheid te vermijden, moet dat minstens in de memorie van toelichting worden verduidelijkt.[34] De Raad van State bedenkt daarbij nog dat het begrip "uitzonderlijke omstandigheden" sowieso moet worden begrepen in samenhang met het uitgangspunt dat een maatregel slechts kan worden opgelegd als het doel ervan op geen enkele andere manier kan worden bereikt, en geen vorm van onmiddellijke sanctionering kan uitmaken (artikel 3, § 5, tweede en derde lid, van het Jeugddelinquentiedecreet).[35]

Artikel 18

27. In het ontworpen artikel 29, § 2, eerste lid, van het Jeugddelinquentiedecreet wordt een punt 5°/0 ingevoegd, naar luid waarvan de jeugdrechtbank de sanctie kan opleggen van "een elektronische monitoring, gecombineerd met begeleiding van drie of zes maanden". De

[34] Vergelijk met de formulering van artikel 37, § 1, tweede lid, van het Jeugddelinquentiedecreet: "De sanctie, vermeld in het eerste lid, kan alleen in *de uitzonderlijke omstandigheden, vermeld in paragraaf 4, tweede en derde lid,* worden uitgesproken ten aanzien van personen die nog geen zestien jaar waren op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict." Die bepaling werd aangenomen in reactie op een arrest van het Grondwettelijk Hof, waarin de rechtsonzekerheid die het gevolg was van een bepaald gebruik van het begrip "uitzonderlijke omstandigheden" werd bekritiseerd (GwH 11 februari 2021, nr. 22/2021, B.55); zie adv.RvS 69.100/1 van 18 mei 2021 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 19 november 2021 'tot wijziging van artikel 37 van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de langdurige gesloten begeleiding'.

[35] Zie eveneens: art. 37, b), van het Kinderrechtenverdrag; Committee on the Rights of the Child, General comment No. 24 on children's rights in the child justice system, 18 september 2019 (CRC/C/GC/24); UN Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice ('Beijing Rules'), 29 november 1985 (A/RES/40/33, 13 en 19); UN Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty ('Havana Rules'), 14 december 1990 (A/RES/45/113, 1 en 2); art. 10 van richtlijn (EU) 2016/800 (zie ook S. PLEYSIER, "Kortverblijf als 'ultimum remedium'? Over de wankele principes van het jeugddelinquentierecht (bis)", *TJK* 2023, 67-75.

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

gemachtigde verklaarde dat de duur van drie of zes maanden slaat op het geheel, dus zowel op de elektronische begeleiding als op de begeleiding die daar steeds mee gepaard gaat.

De duur van de elektronische monitoring als sanctie wordt echter eveneens bepaald bij het ontworpen artikel 34/0, vijfde lid, van het Jeugddelinquentiedecreet (artikel 23 van het voorontwerp). Daar wordt verwezen naar een "*maximale* duur" van "drie of zes maanden". In zoverre beide bepalingen niet dubbelop zijn, moeten ze, teneinde rechtsonzekerheid te vermijden, op elkaar worden afgestemd.[36]

Artikelen 22, 24 en 28

28. In de inleidende zin van artikel 22 van het voorontwerp moeten de woorden "In hetzelfde" worden weggelaten.

29. In de inleidende zinnen van de artikelen 22, 24 en 28 van het voorontwerp moet de wetsgeschiedenis chronologisch worden weergegeven.

Artikel 23

30.1. Met betrekking tot het ontworpen artikel 34/0, eerste en tweede lid, van het Jeugddelinquentiedecreet moet *mutatis mutandis* hetzelfde worden opgemerkt als in opmerking 23.

30.2. Met betrekking tot het ontworpen artikel 34/0, derde lid, van het Jeugddelinquentiedecreet moet *mutatis mutandis* hetzelfde worden opgemerkt als in opmerking 24.

31. De duur van de elektronische monitoring als sanctie wordt bij het ontworpen artikel 34/0, vijfde lid, van het Jeugddelinquentiedecreet bepaald op een "*maximale* duur" van "drie of zes maanden". De jeugdrechtbank bepaalt de duur in haar vonnis. De memorie van toelichting stelt dienaangaande louter dat de duur van elektronische monitoring in de fase ten gronde "drie of zes maanden" bedraagt. Gevraagd naar de bedoelingen van de stellers van het voorontwerp, antwoordde de gemachtigde:

> "In de fase ten gronde wordt vanuit de duidelijkheid voor de jongere gekozen voor twee vaste termijnen. In afwijking van de voorlopige fase, is in de fase van de rechtspleging ten gronde een verlenging van de duur van elektronische monitoring op grond van hetzelfde jeugddelict, niet mogelijk. Net zoals bij de gesloten begeleiding wordt de jeugdrechtbank de mogelijkheid geboden om te differentiëren in duur. De elektronische monitoring kan uiteraard ten alle tijde vroeger wordt ingetrokken of opgeheven. Het gaat dus om een maximumtermijn."

Rekening houdend met dat antwoord is het wenselijk om de bepaling aan te passen, bijvoorbeeld door "maximale" weg te laten.

[36] Zie ook opm. 30.1 en 31.

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

Artikel 25

32. Met betrekking tot het ontworpen artikel 35, tweede lid, van het Jeugddelinquentiedecreet moet *mutatis mutandis* hetzelfde worden opgemerkt als in opmerking 26.

Artikel 29

33.1. Uit het ontworpen artikel 37/1, § 3, van het Jeugddelinquentiedecreet volgt dat de jeugdrechtbank in de uitvoering van de terbeschikkingstelling de minderjarige delictpleger een ambulante sanctie, voorwaarden of een elektronische monitoring met begeleiding voor minimaal drie maanden en maximaal zes maanden kan opleggen.

Gevraagd waarom ervoor wordt gekozen om "het toevertrouwen aan een afdeling van een gemeenschapsinstelling ingericht voor personen die een sanctie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet", waarin momenteel wordt voorzien in artikel 37, § 8, vierde lid, 3°, van het decreet niet langer te behouden, antwoordde de gemachtigde:

> "De terbeschikkingstelling wordt niet langer gekoppeld aan de langdurige gesloten begeleiding maar wordt ook een mogelijkheid voor ernstige feiten na een gesloten begeleiding van drie, zes of negen maanden
>
> Het is inderdaad een bewuste politieke beleidskeuze om in de uitvoering van een terbeschikkingstelling geen vrijheidsbeneming (in een gemeenschapsinstelling) meer te voorzien, maar verder in te zetten om ambulante begeleiding, behandeling en opvolging van de dader in die situaties waar dit op basis van een medisch psychologisch onderzoek nodig wordt geacht.
>
> De ontworpen bepaling is in die zin ook conform de op til zijnde wijziging van Boek I van het Strafwetboek waarbij de terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank zal worden vervangen door een verlengde opvolging, die uiterlijk op 1 januari 2035 in werking moet treden en waarbij ook niet langer in een vrijheidsbeneming in een gevangenis is voorzien."

33.2. Met toepassing van het ontworpen artikel 37/1, § 1, zevende lid, van het Jeugddelinquentiedecreet spreekt de jeugdrechtbank zich voorafgaand aan het einde van de oorspronkelijk opgelegde sanctie uit over "de wijze waarop ze uitvoering geeft aan de terbeschikkingstelling". De vraag rijst of daarmee bedoeld wordt dat de jeugdrechtbank op dat ogenblik reeds een sanctie in de zin van de derde paragraaf (ambulante sanctie, voorwaarden of elektronische monitoring) dient uit te spreken, die naar luid van die bepaling immers worden opgelegd "in de uitvoering van de terbeschikkingstelling".

Artikel 33, derde lid, van het decreet bepaalt dat de duur van een ambulante sanctie maximaal twee jaar bedraagt. Artikel 34, § 1, tweede lid, van het decreet bepaalt hetzelfde ten aanzien van de maximale duur waarbinnen voorwaarden gelden of waarbinnen ze moeten worden uitgevoerd. Voor wat betreft de elektronische monitoring geldt naar luid van het ontworpen artikel 34/0, vijfde lid, van het decreet dat die sanctie voor maximaal drie of zes maanden wordt opgelegd. Het is niet duidelijk hoe de duur van de sancties die met de terbeschikkingstelling gepaard kunnen gaan, zich verhoudt tot de (veel langere) duur van de terbeschikkingstelling zelf, die met toepassing van het ontworpen artikel 37/1, § 1, eerste lid, van het decreet maximaal tien of

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

vijftien jaar bedraagt. Gevraagd of, wat de sanctie van de elektronische monitoring met begeleiding betreft, de duur van minimaal drie en maximaal zes maanden betekent dat ze ook herhaaldelijk kan worden opgelegd, dan wel of ze slechts voor een maximale duur van zes maanden gedurende de terbeschikkingstelling kan worden opgelegd, antwoordde de gemachtigde:

> "Een elektronische monitoring met begeleiding in uitvoering van een terbeschikkingstelling is in elk geval beperkt tot zes maanden en kan net zoals elke andere sanctie ten gronde niet verlengd worden."

Als de duur van een sanctie veel korter is dan de terbeschikkingstelling zelf, en ze niet kan worden verlengd of herhaald, rijst de vraag wat die terbeschikkingstelling nog inhoudt na het einde van de sanctie.

Teneinde rechtsonzekerheid te vermijden moet in de tekst van het voorontwerp worden verduidelijkt wanneer de jeugdrechtbank tot het opleggen van een sanctie in het kader van de terbeschikkingstelling kan of moet overgaan en hoe de duur van die sanctie zich verhoudt tot de duur van de terbeschikkingstelling.

34.1. Het ontworpen artikel 37/1, § 4, tweede lid, van het Jeugddelinquentiedecreet bepaalt, enerzijds, dat de terbeschikkingstelling in elk geval "eindigt" als de minderjarige delictpleger de volle leeftijd van vijfentwintig jaar heeft bereikt, maar ook, anderzijds, dat het gerechtelijke dossier aan de territoriale bevoegde strafuitvoeringsrechtbank wordt bezorgd "met het oog op de verdere uitvoering van de terbeschikkingstelling die op grond van dit decreet is uitgesproken" uiterlijk drie maanden voor de leeftijd van vijfentwintig jaar is bereikt.

Het lijkt niet de bedoeling van de stellers van het voorontwerp te zijn dat de terbeschikkingstelling eindigt als de minderjarige delictpleger de volle leeftijd van vijfentwintig jaar heeft bereikt, maar wel dat ze verder wordt uitgevoerd onder toezicht van de strafuitvoeringsrechtbank.

Die discrepantie in de tekst van het voorontwerp moet worden weggewerkt.

34.2. De verdere uitvoering van de terbeschikkingstelling onder toezicht van de strafuitvoeringsrechtbank gebeurt volgens het ontworpen artikel 37/1, § 4, tweede lid, van het Jeugddelinquentiedecreet "conform titel XI*bis*, hoofdstuk I, van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten."

Gevraagd of het de bedoeling is dat hoofdstuk I van titel XI*bis* van de wet van 17 mei 2006 volledig van toepassing wordt na de overdracht van het gerechtelijk dossier aan de strafuitvoeringsrechtbank, dan wel of de strafuitvoeringsrechtbank zich bijvoorbeeld moet houden aan de in het voorontwerp opgenomen lijst van sancties, antwoordde de gemachtigde:

> "De strafuit[v]oeringsrechtbank staat vanaf de leeftijd van 25 jaar inderdaad in voor de uitvoering en opvolging van de terbeschikkingstelling volgens de lijst van sancties in het ontworpen artikel 37§3, met name geïndividualiseerde voorwaarden of een ambulante sanctie die het risico van het plegen van ernstige strafbare feiten, die de fysieke of psychische integriteit van personen kunnen aantasten, kunnen ondervangen of die noodzakelijk blijken in het belang van de slachtoffers;

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

In geval van seksuele delinquentie kan de opvolging bijv. bestaan in het volgen van een begeleiding of behandeling bij een dienst die in de begeleiding of de behandeling van seksuele delinquenten is gespecialiseerd.

Bij aanvang kan na een gesloten begeleiding ook een elektronische monitoring met begeleiding opgelegd worden desgevallend om ter ondersteuning van de opgelegde voorwaarde of behandeling. Deze is in elk geval beperkt tot zes maanden en kan niet verlengd worden.

Aangezien de terbeschikkingstelling geen vrijheidsbeneming kan inhouden zijn de bepalingen van titel XI*bis*, hoofdstuk I, afdeling 3 en 4 van de wet van 17 mei 2006 die betrekking hebben op het verloop van de vrijheidsbeneming vanzelfsprekend niet van toepassing."

Zoals het geval is voor het ontworpen artikel 6, § 4, vijfde lid, van het decreet,[37] rijst de vraag of daarmee voldoende is bepaald welke aspecten van de federale regeling toepasbaar zullen zijn na de voormelde overdracht, en op welke wijze. Nog afgezien van de afdelingen 3 en 4 van het voormelde hoofdstuk, waarnaar de gemachtigde verwijst, die niet van toepassing zouden zijn, is de uitvoeringsprocedure van de terbeschikkingstelling, die geregeld wordt in afdeling 2 van dat hoofdstuk, in beginsel gericht op het nemen van een beslissing voorafgaand aan het verstrijken van de hoofdstraf over de vrijheidsbeneming dan wel de invrijheidstelling onder toezicht van de terbeschikkinggestelde veroordeelde. Afdeling 5 van dat hoofdstuk regelt dan weer het verloop van de invrijheidstelling onder toezicht, met inbegrip van de mogelijkheid tot herroeping, schorsing of herziening ervan en een nieuwe opsluiting van de veroordeelde. Die regelingen lijken evenmin aan de orde in uitvoering van de voorliggende regeling, die geen vrijheidsbeneming mogelijk maakt gedurende de terbeschikkingstelling.

Met het oog op de rechtszekerheid en de mogelijke gevolgen van deze regeling voor de minderjarige delictpleger moet in het voorontwerp verder worden verduidelijkt welke regelingen van hoofdstuk I van titel XI*bis* van de wet van 17 mei 2006 relevant zullen zijn bij de uitvoering van de opdracht die decreetgever toewijst aan de strafuitvoeringsrechtbank.[38]

34.3. Het ontworpen artikel 37/1, § 4, tweede lid, van het Jeugddelinquentiedecreet bepaalt niet alleen dat de jeugdrechtbank het gerechtelijk dossier van de minderjarige delictpleger bezorgt aan de strafuitvoeringsrechtbank uiterlijk drie maanden voor de leeftijd van vijfentwintig jaar is bereikt, maar ook, "in voorkomend geval, onmiddellijk na de uitspraak van de jeugdrechtbank, vermeld in paragraaf 1, tweede lid".

Het tweede lid van de eerste paragraaf van het ontworpen artikel 37/1 van het decreet bepaalt de voorwaarden waaronder de terbeschikkingstelling kan worden opgelegd. Er moet worden verduidelijkt welke hypothese met de voormelde verwijzing precies wordt beoogd.

[37] Zie opm. 19.3.

[38] De Raad van State herinnert eraan dat dit element van de regeling het voorwerp zal moeten uitmaken van een samenwerkingsakkoord met de federale overheid (zie opm. 8.1 en 8.3).

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

Artikel 32

35. Naar luid van het ontworpen artikel 41/1, eerste lid, van het Jeugddelinquentiedecreet organiseren “[d]e actoren die bij de uitvoering van dit decreet betrokken zijn” minimaal in elk gerechtelijk arrondissement “een integrale en multidisciplinaire ketenaanpak jeugddelinquentie met de minderjarige verdachte of delictpleger en zijn gezin”. Het is echter niet duidelijk wie met die omschrijving precies wordt bedoeld. Bovendien wordt in het ontworpen artikel 41/2, § 1, van het decreet (artikel 33 van het voorontwerp) bepaald dat een aantal nader benoemde “kernpartners” de ketenaanpak organiseren.

Indien er nog op andere “actoren” dan de “kernpartners” verplichtingen rusten om de ketenaanpak te organiseren, dan moet worden geregeld om wie het gaat en welke verantwoordelijkheden ze hebben. In het andere geval moeten beide bepalingen beter op elkaar worden afgestemd.

Artikel 33

36.1. Het ontworpen artikel 41/2, § 2, eerste lid, van het Jeugddelinquentiedecreet bepaalt dat de “kernpartners”, vermeld in de eerste paragraaf van dat artikel, een minderjarige verdachte of delictpleger kunnen aanmelden bij de coördinator van een integrale en multidisciplinaire ketenaanpak jeugddelinquentie, waarbij “rekening wordt gehouden” met een aantal criteria. Gevraagd of die criteria cumulatief moeten worden in acht genomen, antwoordde de gemachtigde bevestigend.

Dat moet worden verduidelijkt in het voorontwerp, bijvoorbeeld door te schrijven “indien de volgende criteria cumulatief vervuld zijn”.

36.2. De vraag rijst of na een aanmelding bij de coördinator, volgens de inschatting die de kernpartner maakt van de voormelde criteria, automatisch een integrale en multidisciplinaire ketenaanpak jeugddelinquentie wordt opgestart, dan wel of de aanmelding slechts betekent dat de coördinator daarover een beslissing dient te nemen.

Dat moet in de tekst van het voorontwerp worden verduidelijkt.

36.3. Uit het ontworpen artikel 41/1, eerste lid, van het Jeugddelinquentiedecreet (artikel 32 van het voorontwerp) lijkt te volgen dat de deelname van de minderjarige verdachte of delictpleger en zijn gezin aan de integrale en multidisciplinaire ketenaanpak jeugddelinquentie noodzakelijk is. In de memorie van toelichting moet worden verduidelijkt of de deelname van de minderjarige en zijn gezin inderdaad noodzakelijk is, dan wel of de ketenaanpak ook daarzonder een bestaansreden kan hebben.

In de memorie van toelichting moet eveneens worden verduidelijkt wat de verhouding is tussen de aanmelding door de kernpartners (en de eventuele beslissing van de coördinator in dat verband), waaruit geen verplichting tot deelname voor de minderjarige verdachte of delictpleger of zijn gezin voortvloeit, en de mogelijkheid voor de procureur des Konings om de deelname op te leggen als voorwaarde bij de ontworpen artikelen 11, § 1, tweede lid, 7°, van het

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

decreet (artikel 6 van het voorontwerp) en 25, § 3, 8°, van het decreet (artikel 10, 2°, van het voorontwerp).

37.1. Het ontworpen artikel 41/2, § 2, tweede lid, van het Jeugddelinquentiedecreet bepaalt dat de informatie die wordt uitgewisseld in het kader van een aanmelding als vermeld in het eerste lid, en de aanvulling van een aanmelding, "vermeld in het tweede lid", een voorbereiding op het casusoverleg betreft en valt onder de geheimhoudingsplicht, vermeld in artikel 458*ter*, § 2, van het Strafwetboek. Gevraagd om nadere toelichting, antwoordde de gemachtigde als volgt:

> "De verwijzing naar het tweede lid klopt inderdaad niet en moet worden weggelaten. Het gaat om aanvullingen met objectieve informatie omtrent een eventueel reeds lopend traject binnen de eigen organisatie en een inschatting omtrent het vervolgtraject."

Daarmee kan worden ingestemd.

37.2. In het ontworpen artikel 41/2, § 2, tweede lid, van het Jeugddelinquentiedecreet zou duidelijkheidshalve kunnen worden bepaald dat de kernpartners de informatie die wordt uitgewisseld in het kader van een aanmelding kunnen uitwisselen zonder dat deze mededeling strafbaar wordt gesteld conform artikel 458 van het Strafwetboek.

Artikel 34

38. In het ontworpen artikel 41/3, tweede lid, 16°, van het Jeugddelinquentiedecreet moet worden geschreven "tot en met 15°" in plaats van "tot en met 16°".

39. Het ontworpen artikel 41/3, derde lid, van het Jeugddelinquentiedecreet bepaalt dat het agentschap kan deelnemen aan het casusoverleg voor wat betreft dossiers "op de brug tussen minder- en meerderjarigheid".

In de memorie van toelichting wordt het best verduidelijkt wat dat precies betekent.

40. In het ontworpen artikel 41/3, vierde lid, van het Jeugddelinquentiedecreet zou duidelijkheidshalve kunnen worden bepaald dat de informatie opgenomen in het gemotiveerde antwoord kan worden meegedeeld zonder dat deze mededeling strafbaar wordt gesteld conform artikel 458 van het Strafwetboek.

Artikel 35

41. In het ontworpen artikel 41/4, derde lid, moet worden geschreven "informatie meedelen uit het casusoverleg die op het casusoverleg is besproken" in plaats van "dat op het casusoverleg is besproken".

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

Artikel 39

42. In artikel 42 van het Jeugddelinquentiedecreet wordt een regeling ingevoegd met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens door het agentschap. De Raad van State stelt vast dat de doelstelling waarvoor het agentschap de aangeduide persoonsgegevens zal verwerken naar luid van het ontworpen artikel 42, § 2, dertiende lid, van het decreet het uitvoeren betreft van de opdrachten, vermeld in artikel 5, 1° en 2°, van het decreet van 26 april 2019 'houdende de justitiehuizen en de juridische eerstelijnsbijstand uitvoeren' (punt 1°), de controle op het individuele uurrooster en de uitvoering van de individuele voorwaarden in het kader van elektronische monitoring (punt 2°) en het toezicht op de uitvoering van voorwaarden of ambulante reacties als de minderjarige verdachte of delictpleger de volle leeftijd van drieëntwintig jaar heeft bereikt, en de begeleiding van de minderjarige verdachte of delictpleger daarbij (punt 3°).

Gelet op de oriëntering van het jeugddelinquentierecht, lijken in hoofdorde niet de bepalingen van de algemene verordening gegevensbescherming,[39] maar van richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 'betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad' (hierna: richtlijn strafgegevens) van toepassing te zijn.[40] Bij die richtlijn worden naar luid van artikel 1, lid 1, ervan immers "de regels vastgesteld betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing of de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, met inbegrip van de bescherming tegen en de voorkoming van gevaren voor de openbare veiligheid."

De stellers van het voorontwerp moeten erover waken dat (ook) de vereisten van deze richtlijn worden nageleefd. In dat verband moet alleszins het volgende worden opgemerkt.

43.1. Met toepassing van het ontworpen artikel 42, § 1, zesde lid, van het Jeugddelinquentiedecreet verwerkt het agentschap onder meer "de gegevens over de gezondheid" (punt 9°), "de gegevens waaruit herkomst of afkomst blijkt" (punt 11°), "de gegevens over seksueel gedrag of seksuele gerichtheid" (punt 12°) en "de gegevens waaruit politieke, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen blijken" (punt 13°).

[39] Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 'betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)'.

[40] De ene sluit de toepassing van de andere uit (artikel 2, lid 2, van de algemene verordening gegevensbescherming). Gelet op artikel 5, 2°, a), van het decreet van 26 april 2019 (waarin een van de voormelde opdrachten van de justitiehuizen als volgt wordt omschreven: "uitbouwen, installeren, faciliteren en in stand houden van sectoroverschrijdende netwerken op het kruispunt van justitie, politie, welzijn en zorg, of deelnemen aan dergelijke netwerken, met het oog op (…) de gecoördineerde en geïntegreerde omkadering van en zorg voor verdachte, beschuldigde, beklaagde, inverdenkinggestelde, veroordeelde of geïnterneerde personen, die het voorwerp uitmaken van een opdracht als vermeld in punt 1°, in voorbereiding van, tijdens of aansluitend op die opdracht"), lijkt de algemene verordening gegevensverwerking in die mate echter toch van toepassing.

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

Wat betreft de verwerking van dergelijke bijzondere categorieën van persoonsgegevens voorziet artikel 10 van de richtlijn strafgegevens in een versterkte bescherming.[41] Luidens deze bepaling is die verwerking slechts toegelaten wanneer deze verwerking “strikt noodzakelijk” is, geschiedt met inachtneming van passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van de betrokkene, bij het Unierecht of het lidstatelijke recht is toegestaan, en de verwerking noodzakelijk is om vitale belangen van de betrokkene of een andere natuurlijke persoon te beschermen, dan wel betrekking heeft op gegevens die kennelijk door de betrokkene zelf openbaar zijn gemaakt.

Volgens het Hof van Justitie kan een dergelijke verwerking slechts in een beperkt aantal gevallen strikt noodzakelijk worden geacht. Aan het noodzakelijkheidsvereiste is voldaan, wanneer de met de gegevensverwerking nagestreefde doelstellingen niet redelijkerwijs even doeltreffend kan worden bereikt op een andere wijze, die minder inbreuk maakt op de grondrechten van de betrokkenen, met name het recht op eerbiediging van het privéleven en het recht op bescherming van persoonsgegevens, zoals gewaarborgd door de artikelen 7 en 8 van het Handvest (hierna: “Handvest”). Deze doelstellingen moeten “welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en legitiem” zijn. Het beginsel van minimale gegevensverwerking moet in deze context “bijzonder streng” worden gecontroleerd.[42]

43.2. Uit de memorie van toelichting blijkt dat de verwerking van de voormelde bijzondere categorieën van persoonsgegevens niet noodzakelijk is voor de controle op het individuele uurrooster en de uitvoering van de individuele voorwaarden in het kader van elektronische monitoring. De tekst van het ontworpen artikel 42, §§ 1, zesde lid, en 2, dertiende lid, van het Jeugddelinquentiedecreet moet dan ook in die zin worden aangepast.

Rekening houdend met de strenge invulling die aan de “strikte noodzakelijkheid” moet worden gegeven, zal in de memorie van toelichting daarenboven moeten worden aangetoond waarom het agentschap de voormelde bijzondere categorieën van persoonsgegevens dient te verwerken teneinde de opdrachten, vermeld in artikel 5, 1° en 2°, van het decreet van 26 april 2019, of het toezicht op de uitvoering van voorwaarden of ambulante reacties als de minderjarige verdachte of delictpleger de volle leeftijd van drieëntwintig jaar heeft bereikt, en de begeleiding van de minderjarige verdachte of delictpleger daarbij, te kunnen realiseren.

44.1. Krachtens artikel 22 van de Grondwet geldt voor elke verwerking van persoonsgegevens en, meer in het algemeen, voor elke inmenging in het recht op het privéleven, dat het formeel legaliteitsbeginsel dient te worden nageleefd. Doordat artikel 22 van de Grondwet aan de bevoegde wetgever de bevoegdheid voorbehoudt om vast te stellen in welke gevallen en onder welke voorwaarden afbreuk kan worden gedaan aan het recht op eerbiediging van het privéleven, waarborgt het aan elke burger dat geen enkele inmenging in dat recht kan plaatsvinden dan krachtens regels die zijn aangenomen door een democratisch verkozen beraadslagende vergadering. Een delegatie aan een andere macht is evenwel niet in strijd met het wettelijkheidsbeginsel voor zover de machtiging voldoende nauwkeurig is omschreven en

[41] HvJ 24 september 2019, nr. C-136/17, overw. 44.

[42] HvJ 26 januari 2023, nr. C-205/21, overw. 122 tot 126.

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van maatregelen waarvan de “essentiële elementen” voorafgaandelijk door de wetgever vastgesteld zijn.[43]

Bijgevolg moeten de “essentiële elementen” van de verwerking van persoonsgegevens in het decreet zelf worden vastgelegd. In dat verband is de afdeling Wetgeving van oordeel dat ongeacht de aard van de betrokken aangelegenheid, de volgende elementen in beginsel “essentiële elementen” uitmaken: 1°) de categorie van verwerkte gegevens; 2°) de categorie van betrokken personen; 3°) de met de verwerking nagestreefde doelstelling; 4°) de categorie van personen die toegang hebben tot de verwerkte gegevens; en 5°) de maximumtermijn voor het bewaren van de gegevens.[44]

44.2. In de tekst van het voorontwerp moet in het licht van de voorgaande vereisten nader worden bepaald wie toegang heeft tot de voormelde persoonsgegevens. Het kan immers niet de bedoeling zijn dat alle personeelsleden van het agentschap die toegang hebben, temeer daar voor sommige van de doelstellingen waarvoor de persoonsgegevens worden verwerkt uitdrukkelijk wordt verwezen naar de opdrachten van de justitiehuizen.

44.3. Bovendien is de maximumtermijn voor het bewaren van de verwerkte persoonsgegevens onvoldoende duidelijk bepaald. Er wordt weliswaar geregeld dat de voormelde persoonsgegevens “beschikbaar en raadpleegbaar [zijn] tot tien jaar na de laatste verwerking ervan”. Dat lijkt echter te impliceren dat sommige gegevens uit het dossier van de betrokkenen langer bewaard zullen blijven dan andere. Nog los van de vraag of dat de bedoeling is, betekent die aanpak, gelet op de ruime betekenis die aan “verwerking” moet worden gegeven,[45] echter ook dat persoonsgegevens zelfs louter door de ordening, bijwerking of raadpleging ervan gedurende een bijkomende termijn van tien jaar bewaard zouden kunnen blijven. Een dergelijke werkwijze creëert onzekerheid over de bewaartermijn, en op het eerste gezicht is ook niet duidelijk hoe ze zou kunnen worden gerechtvaardigd.

Artikel 43

45.1. Bij het ontworpen artikel 44/1 van het Jeugddelinquentiedecreet wordt een regeling getroffen voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van het een integrale en multidisciplinaire ketenaanpak jeugddelinquentie. Gevraagd naar de categorieën van te verwerken persoonsgegevens, waarnaar in de tekst van het artikel wordt verwezen maar die daar ontbreken, antwoordde de gemachtigde:

[43] Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof: zie inzonderheid GwH 18 maart 2010, nr. 29/2010, B.16.1; GwH 20 februari 2020, nr. 27/2020, B.17.

[44] Adv.RvS 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 14 augustus 2021 ‘betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie’, opm. 101. Zie ook GwH 10 maart 2022, nr. 33/2022, B.13.1; GwH 22 september 2022, nr. 110/2022, B.11.2; GwH 16 februari 2023, nr. 26/2023, B.74.1; GwH 17 mei 2023, nr. 75/2023, B.55.2.1.

[45] Zie artikel 3, 2), van de richtlijn strafgegevens en artikel 4, 2), van de algemene verordening gegevensverwerking.

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

“Bij nazicht lijkt dit artikel deels weggevallen. Dit is een materiële vergissing. Het gaat om persoonsgegevens die relevant en noodzakelijk zijn binnen het kader van een casusoverleg jeugddelinquentie. Het artikel moest als volgt gewijzigd worden:

‘Art. 44/1. §1. Voor zover het noodzakelijk is om de doelstelling van een integrale en multidisciplinaire ketenaanpak jeugddelinquentie te realiseren, kunnen de organisaties, vermeld in artikel 41/3, tweede lid, volgende persoonsgegevens verwerken:

1° identificatiegegevens, waaronder rijksregisternummer of identificatienummer van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid;

2° contactgegevens;

3° gegevens over beroep, beroepsbekwaamheid, opleiding en vorming;

4° leeftijd, geslacht, nationaliteit, burgerlijke staat en verblijfsstatuut;

5° gegevens betreffende schulden en solvabiliteit;

6° gegevens betreffende de levensstijl, vrijetijdsbesteding en sociale context;

7° gegevens betreffende de gezinssamenstelling;

8° gegevens betreffende de woonomstandigheden;

9° politionele en gerechtelijke gegevens;

10° gegevens betreffende de gezondheid;

11° gegevens betreffende risicosituaties en -gedragingen;

12° gegevens waaruit herkomst of afkomst blijkt;

14° gegevens waaruit politieke, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen blijken;

15° gedragsgegevens;

16° andere gegevens die noodzakelijk zijn om de doelstelling van een integrale en multidisciplinaire ketenaanpak jeugddelinquentie te realiseren.’”

Bij die verbetering moet het volgende worden opgemerkt.

45.2. De lijst van categorieën van persoonsgegevens moet worden vernummerd, aangezien het punt 13° vooralsnog ontbreekt.

45.3. De verwijzingen naar de leden van de eerste paragraaf in de rest van het ontworpen artikel 44/1 van het Jeugddelinquentiedecreet moeten, waar nodig, eveneens worden verbeterd.

46. De lijst van categorieën van persoonsgegevens die in het kader van de ketenaanpak kunnen worden verwerkt gelijkt sterk op de voormelde lijst van categorieën die door het agentschap kunnen worden verwerkt, maar wijkt daar in beperkte mate toch van af. Zo kan in het kader van de ketenaanpak geen informatie betreffende seksueel gedrag of seksuele gerichtheid worden verwerkt.

Hoewel de doelstellingen van de gegevensverwerking in beide gevallen niet geheel dezelfde zijn, rijst niettemin de vraag of dat de bedoeling is.

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

47. In het licht van het in opmerking 44.1 aangehaalde legaliteitsbeginsel, is de categorie van de “gedragsgegevens” (vooralsnog het ontworpen artikel 44/1, § 1, 15°, van het Jeugddelinquentiedecreet), waaronder omzeggens elke menselijke activiteit zou kunnen vallen, onvoldoende nauwkeurig. Tenzij die categorie nauwkeuriger kan worden omschreven, moet ze worden weggelaten.

Hetzelfde geldt voor de categorie van de “andere gegevens die noodzakelijk zijn om de doelstelling van een integrale en multidisciplinaire ketenaanpak jeugddelinquentie te realiseren” (vooralsnog het ontworpen artikel 44/1, §1, 16°). Aan de hand van die omschrijving kan niet worden bepaald om welke “andere gegevens” het zou gaan.[46] Deze categorie moet dan ook worden weggelaten.

48. In het ontworpen artikel 44/1, § 2, van het Jeugddelinquentiedecreet wordt gewezen op de toepasselijke rechtvaardigingsgronden in de algemene verordening gegevensbescherming voor de verwerking van de persoonsgegevens.

Nog afgezien van de parallelle toepasselijkheid van de richtlijn strafgegevens, hoort dergelijke informatie niet thuis in de tekst van het voorontwerp, maar in de memorie van toelichting. Deze bepaling moet worden weggelaten.

Artikel 45

49. Het aan te nemen decreet treedt in werking op de dag van de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad, met uitzondering van de artikelen 5 en 29, die in werking treden op de dag van de bekendmaking van het samenwerkingsprotocol (lees: samenwerkingsakkoord) tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Federale Staat.

Gevraagd naar de reden waarom wordt afgeweken van de gebruikelijke termijn van inwerkingtreding van decreten, bepaald bij artikel 56 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, antwoordde de gemachtigde als volgt:

> “Er is geen specifieke reden, het betreft louter dat er voor de eenvoud werd geopteerd en dus op dag van bekendmaking. Hetzelfde geldt voor de inwerkingtreding van de artikelen waarvoor een samenwerkingsprotocol nodig is.”

Vermits er geen reden is om af te wijken van de gebruikelijke termijn van inwerkingtreding, dient te worden afgezien van de onmiddellijke inwerkingtreding, teneinde eenieder een redelijke termijn te geven om kennis te nemen van de nieuwe bepalingen.

In de mate dat de nieuwe regeling strengere sancties bevat dan de huidige, moet er overigens rekening mee worden gehouden dat ze, gelet op het beginsel van de ‘retroactiviteit van

[46] Elke gegevensverwerking moet overigens noodzakelijk zijn in het licht van zijn doel, gelet op het beginsel van de minimale gegevensverwerking. Rekening houdend met de uiteenlopende doelstellingen die met de ketenaanpak naar luid van het ontworpen artikel 41/1, eerste lid, van het Jeugddelinquentiedecreet worden beoogd, lijken overigens ook in dit geval, los van het legaliteitsbeginsel vervat in artikel 22 van de Grondwet, zowel de vereisten van de richtlijn strafgegevens als de algemene verordening gegevensbescherming in acht te moeten worden genomen.

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡

de mildere straf', zoals gewaarborgd door artikel 15 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, artikel 49 van het Handvest en artikel 7 van het EVRM, slechts zal kunnen worden toegepast op feiten die plaatsvinden na de inwerkingtreding ervan.

DE GRIFFIER DE VOORZITTER

Wim GEURTS Pierre LEFRANC

‡LW-BABYRADBJ-HEGHJVT‡